

universitātes avīze

Otrdiena,
20. novembris,
2001. gads

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№6

SVEICAM

“Vēsture ir kā , kas sastāv no daudzkrāsainiem gabaliņiem”

Laikraksta iepriekšējā numurā jau vēstījām, ka Valsts prezidentes Vēsturnieku komisija piešķirusi naudas prēmiju Tomam Gulbim par bakalaura darbu “Hruščova “atkušņa” periods Latvijā 1953. - 1959.” un Zigmāram Turčinskim par maģistra darbu “Latvijas nacionālo partizānu cīņas Ziemeļvidzemē 1945. - 1953.”

Balvas saņēmēji piekrita par sevi pastāstīt “Universitātes Avīzes” lasītājiem.

- Kāda ir jūsu ikdiena?

Zigmārs: - Vācu cukurbietes, jo mana pamatnodarbošanās ir lauksaimniecība. Zālenieku pagastā man ir 215 hektāru zemes. No tiem 65 hektāros aug cukurbietes, bet pārējos - ziemas un vasaras kvieši. Vēsturnieks esmu uz pusslodzi. Galvenokārt ziemā, kad beidzas lauku darbu sezona.

Esmu iestājies doktorantūrā, turpinu studēt. Nākamais pētāmājs reģions būs Ziemeļlatgale. Savukārt Ziemeļvidzemei pievērsos tādēļ, ka no turienes cēlusies mana dzimta no mātes puses. Vecāsmātes brālēns, māsiņa un viņu tēvs bijuši mežabrāļi. Sāku par viņiem interesēties un uzzināju daudz interesanta.

Toms: - Turpinu studijas maģistrantūrā un strādāju Rīgas 100. vidusskolā par vēstures skolotāju. Mācu vēsturi pamatskolā, no 5. līdz 9. klasei.

No kreisās: Toms Gulbis un Zigmārs Turčinskis

- Kādas bija emocijas, uzzinot par prēmiju?

Toms: - Par to, ka mans darbs izvirzīts prēmijai, uzzināju no prof. Aivara Strangas, un iznākums man nebija pārāk liels pārsteigums.

Zigmārs: - Man ziņu par prēmiju pateica mamma, kura to bija izlasījusi laikrakstā. Patīkami, ka tā man piešķirta, un prieks par to!

- Vai tēmas darbiem bija viegli izvēlēties?

Zigmārs: - Sāku jau stāstīt, kāda bija mana izvēle. Profesors Henrihs Strods lasīja izvēles kursu “Pretošanās kustība”. Kurša nobeigumā rakstīju referātu par nacionālo pretošanās kustību. Jau pirms tam biju pētījis savu dzimtu un zināju par tās gaitām. Taču tā kā šie cilvēki bija gājuši bojā un pārējie radnieki par to neko tuvāk nezina, devos uz arhīvu. Saņēmu izziņas, un izrādījās, ka viens no mani radiem - uzvārdā Eglons - ir bijis pat partizānu grupas komandieris. Sāku vākt ziņas arī par pārējām grupām, kas darbojušās šajā apkārtnē - Valkā, Smiltēnē, Alūksnē un citur, un tā rakstīju savu darbu.

Toms: - Jau no pirmā kursa - visu četru mācību gadu garumā pētīju Hruščova laiku Latvijā. Mani interesē Latvijas pēdējā laika vēsture. Sākumā tā bija nejausība, bet tad kļuva arvien interesantāk un interesantāk. Manuprāt, šīs lietas ir diezgan maz pētītas, un man tas ir nopietns darbs.

- Vai abi esat vēsturnieki pēc pārliecības?

Toms: - Vēsture man ļoti patīk! Nespēju iedomāties, ka šobrīd varētu darīt kaut ko citu. Vēsture ir lieta, ar ko man ir jānodarbojas.

Zigmārs: - Abas manas nodarbošanās - gan lauksaimniecība, gan vēsture - nav prestižas. Ja pasaku, ka esmu zemnieks, uz

4. lpp. ▶

Lai prieks vairo izturību!

Alunānu ģimenes stipendiju saņem Elita Lecko

12. novembra pusdienlaiks Latvijas Universitātē šķita kā allaž rosīgs, lietišķas aizņemtības un kustības piepildīts, un tomēr... Vairāki cilvēki šajā laikā pulcējās, lai tiktos ar Latvijas Universitātes rektoru Ivaru Lāča kungu. Manuprāt, šeit būtu isti vietā LU administratīvā direktora Jāņa Stoņa vēlāk teiktie vārdi: “Atceros vēl no saviem jaunības gadiem, ja students tika aicināts uz pieņemšanu pie rektora, tad tam varēja būt divi iemesli - vai nu ir pamatīgas nepatīkšanas, vai arī kaut kas ļoti, ļoti labs.” Pricējās, ka šajā reizē par iemeslu bija otrais variants.

Pēc aptuveni mēnesi ilga darba, kas šoreiz nebija ne sasteidzams, ne viegli risināms, tika paziņots Alunānu ģimenes iedibinātās stipendijas saņēmēja vārds. LU izveidotās komisijas viedoklis par pretendentu tika saskaņots ar Alunānu ģimeni Amerikā, un rezultātā vienojās par Elitas Lecko, Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes, Sociālās pedagoģijas studiju programmas 1. kursa studentes, kandidatūru.

Rektora uzrunā klātesošajiem varēja nepārprotami nolasīt patiesu prieku par šīs stipendijas iedibināšanu, par zināmu šodienas mecenātisma aizsākumu un, protams, cerību, ka viens no viņa vadītās augstskolas studentiem šo vērā ņemamo atbalstu prātis izmantot profesionālo zinību apgūšanā. Kā šādās reizēs pieņemts, arī todien sekoja smaidi, apsveikumi, izturības vēlējumi un ziedi no Alunānu ģimenes.

Drīz būs pagaisis pārsteigums un apmulsums, sāksies nopietns ikdienas darbs un atbildība, šoreiz varbūt nedaudz plašākā nozīmē, nekā tas ir pieņemts. Jāpiebilst, ka dažas stundas pēc šī notikuma tālruņa zvans no Baltimoras vēstīja, ka arī Pēteris Alunāns Amerikas austrumkrastā pārdzīvo šo savilņojošo brīdi piebilstot: “Ak, cik tēvs tagad būtu priecīgs, ja zinātu, ka viņa sapnis ir piepildījies.”

Nobeigumā es gribētu izteikt pateicību Latvijas Universitātei par atsaucību, Jānim Stoņai kungam par koleģialitāti kopdarbā un Studentu padomes pārstāvei Anetei Malējai. Vēlētos arī pateikties pārējiem četriem stipendijas kandidātiem, kuri ieradās uz noslēguma interviju, par komisijai izrādīto uzticēšanos. Man ļoti gribētos cerēt, ka Alunānu ģimenes iedibinātā stipendija mudinās arī citus mecenātus, pret Latvijas nākotni labvēlīgi noskaņotus cilvēkus, uz līdzīgu rīcību saskaņā ar savu sirdsbalsi.

GUNTIS ŠVĪTIŅŠ,

Alunānu ģimenes stipendijas pilnvarotais pārstāvis

Svētki pedagogiem turpinās
Šādi jautri brīži valdīja Pedagoģijas katedras 20 gadu jubilejā, kad studenti uzveda “Zelta zirgu” un uzlecošā Mēness lomā iejutās profesors I. Puškarevs, bet viņa kolēģi piedalījās masu skatos. Lūk, viena no filmēšanās epizodēm!

Šajā numurā:

AIESEC atkal jauni projekti - 2.lpp.

Tālākizglītības problēmas starptautiskā līmenī - 2.lpp.

Sarunas divatā par atkarību no spēļu automātiem - 6.lpp.

KULTŪRA

Korim “Minjona” iznāk pirmais kompaktdisks

3. novembrī ar nelielu koncertu un klišēri tika prezentēts “Minjonas” pirmais kompaktdisks “Salve Regina”, kas izdots par godu aizvadītajai kora 25 gadu jubilejai.

Latvijas Universitātes sieviešu koris “Minjona” tika izveidots 1975. gadā. Minjonas vārds aiz-

gūts no Emīla Dārziņa dziesmas “Minjona” ar Gētes vārdiem, kas tiek uzskatīta par kora himnu un stāsta par sappu zemi, uz kuru tiecas mūsu ilgas un ar kuru saistās mūsu domas.

Ilgus gadus kora mākslinieciskais vadītājs un diriģents bija “Minjonas” dibinātājs Viesturs Gailis, kopš 1990. gada - Romāns Vanags.

Paldies par ieguldīto darbu šī diska tapšanā jāsauc otrai kora diriģentei Marikai Sēlei, ilggadējai kora koncertmeistarei Ilzei Dzērvei, pianistei Ievai Dzērvei un solistei Evijai Vanagai.

Vislielākais paldies Latvijas Universitātei un rektoram Ivaram Lācim, kā arī fondam “Juventus” un tā direktorei Edītei Simanovičai, bez kuru atbalsta kora “Minjona” kompaktdisku nebūtu bijis iespējams izdot.

Rubrika “Kultūra” turpinās arī 4. un 5. lpp

RUNĀ STUDENTI

HUMAN SALES ?

Droši vien arī tu esi dzirdējis saraucošus un aizraujošus draugu stāstus par pavadīto vasaru. Daudzi no tiem sākas ar teikumu: "Zini, es biju..." Un pārsvarā ceļa mērķis ir bijis tālā laimes zeme ASV. Laimes zeme, neskatoties uz to, ka karstā saulē jātirgo hamburgeri un katram pretimnācējam laipnā balsi jāapjautājas: "How are you?", pat ja tas ir pēdējais, kas tanī mirklī ienāk prātā. Taču tad par nopelnītajiem dolāriem tiek apceļota bezmaz vai puse lielās Amerikas, un arī Latvijā tu pārrodies kā veiksmnieks, aizmirsis karsto sauli un negulētās nakts.

Arī Latvijas Universitātes studenti neatpaliek no pārējiem, plānojo savas vasaras un izvēloties darbu ārzemēs. Universitātes lekciju un sesiju grafiki tiek pakārtoti, un jaunieši, sakravājuši lielās ceļasomas, traucas uz priekšu!

AIESEC mērķis ir izglītēt un attīstīt jauniešus, veicināt viņu aktīvu iesaistīšanos sabiedrībā notiekošajos procesos, tādējādi sekmējot liderismu, uzņēmību un atbildības sajūtu. AIESEC diskutē par pastāvošajām aktualitātēm. Viena no tādām ir arī darbs ārzemēs.

Kāpēc nemitīgi pieaug šī tendence?

Kādi ir studentu priekšstati par ASV pirms darba meklējumiem un kādi pēc tam?

Kādas ir vilšanās un kādi pārsteigumi?

Vai attaisnojas cerības, mērķi, kuri vadīti, studenti katru gadu dodas uz ASV?

Darba ārzemēs plusi un mīnusi? Vai salīdzinoši neatmaksātu darbu svešā vidē nevar pielīdzināt savdabīgam *human sales*?

Bet varbūt studenti to apzinās un, neskatoties uz to, kas viņus tur sagaida, tik un tā pērk biļetes un brauc prom...

Uz šiem un vēl daudziem citiem jautājumiem tu vari gūt atbildes, piedaloties AIESEC rīkotajā diskusijā "Human sales?", kurā ar pieredzi un viedokļiem dalīsies ASV pabijušie studenti, Latvijas kompānijas, kas organizē darbu un mācību braucienus uz ārzemēm, pārstāvi no cilvēktiesību aizstāvības institūcijām un AIESEC praktikants no Meksikas.

Kad? Interaktīvais seminārs-diskusija norisināsies 30.11.2001. plkst. 16:30 Rīgas Tehniskās universitātes zālē (kaut ko vairāk uzzini no pasākuma reklāmas plakātiem vai AIESEC birojā, tālr.: 7034605).

Projekta atbalstītāji - "MECE-NĀTS", "ERGO", "AVALDERS", "DURBE TŪRE".

ILZE SALENIECE

AIESEC PROJEKTS -
"IEPAZĪSTI CITAS KULTŪRAS"

22. novembrī notiks projekta "Iepazīsti citas kultūras" pirmais seminārs, kurā savu valsti prezentēs Iļja Čerņetskijs no Krievijas. Norises vieta - Aspazijas bulv. 5 (Ekonomikas un vadības fakultāte), 515. audīt.

"Iepazīsti citas kultūras" ir starptautisks projekts - semināru cikls, kurā piedalīsies AIESEC biedri no dažādām pasaules vietām, iepazīstinot Latvijas augstskolu studentus ar savu valsti, daloties pieredzē, kas iegūta, darbojoties šajā jauniesu organizācijā. Paredzamais dalībnieku skaits ir septiņi studenti no dažādām pasaules valstīm: Meksikas, Indijas, Krievijas, Nigērijas, Bolīvijas u.c. Semināri ir efektīvs veids, kā paplašināt Latvijas studentu redzesviedokli, rast jaunas iespējas un risinājumus dažādās dzīves situācijās.

Katrs viesstudents Latvijā pava-

dis vienu nedēļu, kuras laikā viņš vadīs divus seminārus - Rīgā un Daugavpilī. Semināru mērķauditorija ir Rīgas un Daugavpils augstskolu studenti, kuriem būs iespēja piedalīties diskusijās, uzdot jautājumus par viesstudenta pieredzi AIESEC, profesionālo un personīgo izaugsmi, kā arī uzzināt daudz jauna par viņa pārstāvēto valsti.

Projekta norises laiks - no 2001. gada 1. novembra līdz 2002. gada 15. aprīlim. Projekta ietvaros paredzama sadarbība ar viesstudentu pārstāvēto valstu vēstniecībām.

Semināru ciklu noslēgs trīs dienu nometne, kurā piedalīsies viesstudenti un dažādu valstu AIESEC pārstāvi.

ANITA ČĀKURE

STIPENDIJA

Oksfordas
universitātes
stipendiju
programma
2002 - 2003

Sorosa fonda - Latvija administrēto Oksfordas universitātes stipendiju programmu finansē Atvērtais sabiedrības institūts un Lielbritānijas valdība.

Programma piedāvā šādas stipendijas:

1. Deviņu mēnešu stipendijas studijām Oksfordas universitātē pētnieciskā darba veikšanai, lai atbalstītu humanitāro un sociālo zinātņu, kā arī vides zinātņu un ar medicīnu saistītās sabiedrības veselības/politikas studijas maģistrantūrā vai doktorantūrā Latvijā.

2. Viena gada stipendijas maģistra grāda studijām vairākās programmās Oksfordas universitātē.

3. Trīs mēnešu stipendijas praktisko sociālo zinātņu studijām Oksfordas universitātē profesionāļiem, kuri strādā valsts vai nevalstiskajās organizācijās un kuri vēlas veikt pētījumus ar darba profilu saistītajās jomās.

4. Divpadsmit mēnešu stipendijas studijām Jorkas universitātē maģistra grāda iegūšanai politiskajā filozofijā.

Prasības pretendentiem: universitātes grāds, kas ir vai tiks iegūts līdz 2002. gada jūnijam, vecums 23 - 35 gadi, kā arī ļoti labas angļu valodas zināšanas.

Pieteikuma anketas un informāciju par programmu var saņemt Valodu mācību centra Izglītības informācijas centrā, Rīgā, Smilšu ielā 1/3, 3. stāvā.

Jautājumus lūdz adresēt SFL programmu koordinatorei Dacei Visnolai, tālr.: 7211407, e-pasts: dvisnola@lanet.lv. Pieteikuma anketas un visi nepieciešamie dokumenti pretendentiem jāiesniedz līdz š. g. 4. decembrim.

Centrālās
Eiropas
universitātes
Budapeštā un
Varšavā
stipendiju
programmas

Centrālās Eiropas universitāte ir starptautiski atzīta. Tā izsludina stipendiju konkursu studijām šādās specialitātēs:

Ekonomika (MA, PhD), vides zinātnes un politika (MSc), dzimtes studijas (MA), vēsture (MA, PhD), starptautiskās attiecības un Eiropas studijas (MA), jurisprudences studijas (LLM, MA, SJD), pielietojamā matemātika (PhD), viduslaiku studijas (MA, PhD), nacionālisma studijas (MA), filozofija (PhD), politikas zinātne (MA, PhD), socioloģija (MA, PhD).

Centrālās Eiropas universitātē studē vairāk nekā 40 valstu pārstāvi. Katru gadu apmēram 700 studenti saņem pilnu vai daļēju stipendiju studijām CEU. Stipendiju programmās tiek segti mācību, uzturēšanās, transporta, vīzas un apdrošināšanas izdevumi.

Pieteikuma anketas un informāciju par Centrālās Eiropas universitātes stipendiju programmu studijām maģistrantūrā un doktorantūrā var saņemt Valodu mācību centra Izglītības informācijas centrā, Smilšu ielā 1/3, 3. stāvā, Rīga, LV-1050. Jautājumus par CEU programmām lūdz adresēt programmas koordinatorei Dacei Visnolai, tālr. 7211407, e-pasts: dvisnola@lanet.lv.

Pieteikuma anketas un visi nepieciešamie dokumenti pretendentiem jāiesniedz Valodu mācību centra Izglītības informācijas centrā līdz š. g. 18. decembrim.

RE, KĀ

Ak, kāds ir
ideāls cilvēks!

Dzīvē ik pa laikam nodomājam - re, kāds jauks cilvēks, vai arī - kāds ļaunuma iemiesojums! Kopumā jau priekšstats rodas, kad mēs runājam un iepazīstamies un kad uzzinām īpašības, kas raksturo personu. Laikam jau katram piemīt savs zināms īpašību kopums, kas varētu būt ideāla cilvēka raksturojums. Bet vai jūs vispār esat sastapuši ideālu cilvēku? Liekas, mūsos sakopots tik daudz īpašību - gan labo, gan sliktu... Pie tam, arvien vairāk un vairāk sastopot citus cilvēkus, īpašību daudzums tomēr neatkārtojas. Paša sākumā iepazīstoties dažreiz gadās, ka nodomājam - re, cik man līdzīgs cilvēks, bet vēlāk saprotam, ka īpašības, kas ir citā cilvēkā, patiesībā ir sakopotas un izpaužas savādāk. Galu galā ir interesanti iepazīties ar cilvēkiem un iepazīt viņus pavisam labi, lai saprastu un redzētu kādu jaunu balto un melno īpašību kopumu.

Kā raksturo studenti aptaujā, ja jūs vēlaties būt ļoti labs un ieredzēts studentu vidū un iemantot draugus, tad ievērojiet, ka jums noteikti jābūt: Godīgam, uzticīgam; Inteliģentam, draudzīgam; Ar labu humora izjūtu; Atklātam, atbildīgam; Labi jāizskatās; Jābūt iejūtīgam, atsaucīgam pret citiem.

Bet, ja vēlaties būt gandrīz ideāls, tad nebūtu slikti, ja papildus šīm galvenajām īpašībām jūs sevi atrastu arī: Labsirdīgu, mīlestīgu, precīzīgu; Optimismu, izlēmību, pazemību; Ātru un saprātīgu rīcību; Augstu pašcieņu, pastāvot par savu viedokli, esot paklausīgs, patstāvīgs, dabisks, nežēloties par savām problēmām; Labu komunikāciju un vitalitāti; Ja esat vīrietis - vīrišķību; Ja esat sievietē - sievišķību.

Un esiet interesants!

LINDA BIELE,
Ģeogrāfijas fakultātes studente

Ekonomikas un vadības fakultātes studenti!

Vai tu esi apmierināts ar izglītības kvalitāti? Varbūt vēlies ko mainīt? Vēlies uzzināt ko jaunu?

Drīzumā gaidāms informatīvs nedēļas pasākums par izglītību, kurā notiks dažādi semināri un tiks uzklauti studentu ieteikumi izglītības kvalitātes uzlabošanai. Esiet aktīvi un sekojiet informācijai.

EVF Studentu Pašpārvaldes Izglītības komisija

STUDIJAS

LU risina tālākizglītības problēmas starptautiskā līmenī

19. un 20. oktobrī Latvijas Universitātē notika starptautiska konference "Tālākizglītības un tālmācības loma darbaspēka attīstībā". To organizēja LU Tālmācības studiju centrs, Izglītības un zinātnes ministrija, Latvijas Tālmācības centrs un THENUCE projekta partneri (THENUCE - European Thematic Network in University Continuing Education ir starptautisks projekts, kurā darbojas 29 valstu universitātes un kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta universitāšu lomas paplašināšanai tālākizglītības jomā. LU ir viena no šī projekta dalībniecēm).

Konferencē piedalījās vairāk nekā 80 dalībnieku no 11 valstīm (Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, ASV, Ziemeļīrijas, Skotijas, Somijas, Anglijas, Polijas, Vācijas, Francijas). Kopumā tika lasīti 29 referāti un ziņojumi.

Konferences galvenais mērķis bija aktualizēt jautājumus par mūžizglītības lomu sabiedrības attīstībā, izmantojot visdažādākās stu-

diju iespējas. Uzmanība tika pievērsta arī universitātes misijas paplašināšanai, risinot tālākizglītības problēmas. Konferences plenārsēdē un diskusijās piedalījās arī darba devēji, tādējādi tika paplašināta saikne starp akadēmisko mācību iestādi (darbaspēka sagatavotājiem) un biznesa struktūrām (darbaspēka izmantotājiem).

Plenārsēdī atklāja LU prorektors prof. J. Krūmiņš, iepazīstinot klātesošos ar LU, tās iecerēm un sasniegumiem akadēmiskā rakstura problēmu risināšanā.

Patikami atzīmēt, ka šogad konferenci atbalstīja arī mūsu valsts Izglītības un zinātnes ministrija. Klausītājus dalībniekus uzrunāja Augstākās izglītības un zinātnes departamenta Augstākās izglītības nodaļas vadītāja Dr. Velta Vikmane.

Par THENUCE projekta mērķiem, aktivitātēm un sasniegumiem klātesošos informēja Lilles universitātes (Francija) profesors Gijs Arkeburburģs (Guy Arquembourg).

Ar patiesu ieinteresētību visi klausījās akadēmiskās Dr. habil. Baibas

Rivčas pārdomas par Latvijas universitāšu lomu Eiropas diskursā un mūžizglītības jautājumu risināšanā.

Kalifornijas Valsts universitātes (ASV) profesors Džons Stokmans (John W. Stockman) runāja par tālmācības lomu un uzdevumiem XXI gadsimtā.

Konferences darba gaitā uzmanība tika pievērsta arī atsevišķu valstu sasniegumiem pieaugušo izglītībā, tālākizglītībā un mūžizglītībā. Detalizēti par to runāja viesi no Ziemeļīrijas un Polijas, sarunas par katras valsts pieredzi turpinājās "apaļā galda" diskusijās.

Konferences otrajā dienā tika uzklautas darba devēju pārdomas par galvenajām prasmēm un iemaņām, kas tiek aktualizētas mūsu valsts darba tirgū. Par to runāja uzņēmuma "BSW Latvia" pārstāve Anita Sēne un Komerccizglītības centra vadītāja Ligita Šmeile. Pēc tam darbs turpinājās trīs diskusiju grupās:

- * Skolotāju tālākizglītība;
- * Tālmācība tālākizglītībai;
- * Darbaspēka attīstība uzņēmēj-

darbībā.

Konferences noslēgumā tās dalībnieki apkopēja gūtās atziņas un secināja, ka šādu konferenču (kas, starp citu, kļuvas par LU tradīciju) organizēšana ir ļoti lietderīga, jo palīdz apmainīties idejām, uzzināt par aktualitātēm citās valstīs un to augstskolās, kā arī vienkārši pabūt domubiedru vidū. Pozitīvi tika novērtēts fakts, ka organizācijas komisija apkopojusi un publicējusi konferences rakstu krājumu, kā arī tālākizglītības programmu un kursa katalogu, ko piedāvā mūsu valsts augstākās mācību iestādes (abus izdevumus var iegādāties Tālmācības studiju centrā).

Klātesošie izteica vēlēšanos atkal tikties nākamgad.

Izsakot vislielāko pateicību konferences organizētājiem un dalībniekiem organizācijas komisijas vārdā -

DR. INETA KRISTOVSKA

LU skaitļos
un faktos

Pēc Studiju Informācijas centra ziņām, šogad uz studijām Latvijas Universitātē pieteikušies 9448 cilvēki.

Šogad Latvijas Universitātē vislielākais konkurss bija uz psiholoģijas bakalauru (konkurss uz budžetu - 19,1). Seko politikas zinātnes bakalaura (15,8), komunikācijas zinātnes bakalaura (15,6), datorzinātnes bakalaura (15,1), tiesību zinātnes profesionālā programma (13,8), angļu filoloģijas bakalaura (11,7), socioloģijas bakalaura (11,4), vidusskolas angļu valodas skolotājs (9,8).

Kā pastāstīja SIC direktors Jānis Saulītis, šajā mācību gadā studentu atskaitēšana veikta rūpīgāk, Universitāte tiecas uz sakārtotāku sistēmu. Tiem 770 studentiem, kuri reģistrējušies, bet vēl nav samaksājuši naudu par studijām, kā arī nav pieteikušies kredītam, šogad netiks dota iespēja studēt, jo viņi nav izpildījuši savas saistības ar Universitāti.

ANDA LASE

AVĪZEI BŪS 80

"Universitātes Avīze" -
iespēja izpausties

MĀRTIŅŠ BARKĀNS, tagadējais LETAS direktors, 90. gadu sākumā strādāja "Universitātes Avīzē" par teksta ievadītāju datorā.

Barkāna kungs stāsta:

Mans darbs "Universitātes Avīzē" sākās pilnīgi nejauši, tas bija pirmais gads, kad sāku mācīties Universitātē. Dažus mēnešus pēc studiju sākuma sapratu, ka pietrūkst sabiedriskās dzīves. Tieši tad klasesbiedrs man piedāvāja nākt savā vietā "Universitātes Avīzē" pārrakstīt tekstus datorā. Šī avīze bija mana pirmā darbavietā, darbs bija interesants, jo varēju sekot līdzi visam, ko raksta "UA". Iemācījies strādāt arī ar datoru un iegāju tajā vidē, kur strādāju vēl arvien.

Kāda tolaik bija vide "Universitātes Avīzē"?

Redaktore arī tolaik bija Ilze Brinkmane. Vide bija absolūti radoša, šeit pulcējās daudz interesantu jauniešu. Atmosfēra bija viena no radošākajām, brīvākajām, ar ko man savā darba pieredzē nācies saskarties.

Viss 90. gadu sākums jau bija viens īpašs, unikāls notikums. Esmu gandarīts, ka man ir bijusi "Universitātes Avīze", kur bija iespēja kaut ko saprast, iegūt, iepazīt. Man tas bija kā trampīns nākamajam darbam, kā labs sākums. Nekādas īpašas cenzūras tolaik nebija.

Kad gadu nostrādāju avīzē, mani vairāk ieinteresēja attīstīties datorgrafikas jomā, vēlāk radās iespēja studēt mārketingu Amerikā. Atgriezies jau ar darba piedāvājumu bankā. Četrus gadus nostrādāju par mārketinga vadītāju. 1997. gadā notika LETAS privatizācija, kurā piedalījies, un tā nu es esmu šeit. Strādājot mārketingā, kur liela daļa darba bija saistīta ar sabiedriskajām attiecībām, "Universitātes Avīzē" gūtā pieredze man ļoti palīdzēja.

Daudzi no tiem jauniešiem, kas tolaik parādījās "Universitātes Avīzē" ar trakām idejām un domām, šobrīd ir diezgan pazīstamas personas - Anita Brauna, Ilze Nagla, Uldis Cērps, Lauris Liepa, Inese Voika... Tie visi ir mani tālāka paziņas, un mūsu kontakti ir saglabājušies.

Vai prese Latvijā ir pietiekami ietekmīga?

Prese ir svarīga, ar to rēķinās, bet ietekmēšanas spējas tai tomēr ir niecīgas. Mediji Latvijā vēl nav tik spēcīgi, lai, piemēram, panāktu valstsvīru atkāpšanos, ja rastos aizdomas par nelikumībām.

Šobrīd presē notiek pārmaiņas. Liels izaicinājums laikrakstiem ir pāriet no ziņu publicēšanas uz viedokļu paušanu. Avīzes vairāk pozicionējas - cik labi tas izdosies, būs redzams pēc pāris gadiem. Latvijā

trūkst žurnālistu ar zināšanām ekonomikā un biznesā, pārsvarā pašlaik tiek profesionāli analizēti sociālpolitiski jautājumi.

Kādi, jūsuprāt, vajadzētu būt studentu avīzei?

Studentiem būtu interesanti sekot līdzi dažādām aktualitātēm, izklaidei, jābūt iespējai izpausties. Pieļauju, ka "Universitātes Avīzē" varētu lasīt jaunus, netradicionālus viedokļus, piemēram, par politiskiem aspektiem. Jaunietim te būtu iespēja radoši izpausties.

Domāju, ka katrai augstākās izglītības iestādei būtu jābūt savam izdevumam plašai auditorijai. Studentam, kas uzsācis mācības Universitātē, avīzē būtu jārod arī informācija par augstskolu.

Vai jums ir sava veiksmes formula?

Nebaidieties riskēt un uzņemties atbildību izvēles brīžos. Es pats sāku pelnīt naudu "Universitātes Avīzē" ar tekstu ievadīšanu, kurā man iesākumā bija visai vājas iemaņas... Tolaik neko nezināju par makintošu, tomēr nebaidījies un uztvēru to kā izaicinājumu... Galvenais ir nebaidīties, riskēt. Ja cilvēks nebaidās jautāt, atzīt savu nezināšanu, tas liecina par viņa ieinteresētību.

ANDA LASE

LU BIBLIOTĒKĀ

Jaunie CD-ROM diskus bibliotēkā

Līdztekus tradicionālajām informācijas nesējām grāmatām LU Bibliotēkā nu jau krietnu laiku pieejami arī pārējie informācijas avoti: audio, video kasetes, CD, CD-ROM, interneta datu bāzes.

Soreiz par jaunākajiem CD-ROM - lasāmatmiņas kompaktdiskiem.

Hello Europa. Kā vēsta apakšvirsraksts - ceļvedis Eiropā un Eiropas Savienībā. Diski, kurā stāstīts un rādīts par savienību, uz kuru arī mēs tik naski soļojam. Tēma aktuāla, vai ne?

Diski ir pārskatāms, ērti lietojams. Informācija izkārtota sešās lielās nodaļās un vairākās apakšnodaļās.

Vēstures nodaļā par to, kā, kad un kur tika veidota ES, par ES "tēviem" Konrādu Adenaueru, seru Vinstonu Čērču, Valteru Holšteinu un citiem. Tekstuālajam materiālam pievienots video - varam pašī savām acīm vērot un ausīm dzirdēt fragmentus no vēsturiskajiem brīžiem. Pārskatāma notikumu/laika skala ar svarīgākajiem datumiem ES pastāvēšanas vēsturē.

Nākamajā nodaļā par to, kā ES

strādā, kāda ir tās struktūra. Aplūko visas institūcijas, komisijas, parlaments - ko katra no šīm iestādēm dara, kas tajā piedalās, arī adreses. Seko plašs izklāsts par ES politiku, ekonomiku. Apskatīti tādi temati kā vienotais tirgus, ekonomiskā un sociālā vienotība, līgumi, ES paplašināšanās u. c.

Kad esam apguvuši ES "ābeci", nākamajā nodaļā tiekam "kārīnāti" ar ES labumiem. Plaša informācija studentiem par studiju iespējām, strādātgrībētājiem - par darba iespējām. Izsmeljošs stāstījums par sadarbības programmām, tai skaitā "Socrates", "Leonardo Da Vinci".

Tālāk no kopīgā uz atsevišķo - īpaša nodaļa veltīta katrai no 15 ES dalībvalstīm, tās politikai, ekonomikai, kultūrai un sadzīvei. Te atradīsim informāciju arī par kandidātvalstīm, tai skaitā Latviju.

Tie, kas negrib lasīt garos tekstus, var atvērt nodaļu, kurā sakopoti visi diskā izmantotie attēli, kartes, video, audio materiāli, un baudīt Eiropu vizuālā veidā. Galu galā var iemācīties dažas frāzes visās ES valstu valodās,

piemēram, vārdus, kas atver sirdis - Es tevi mīlu! Var uzzināt, kā tas skan itāļu, spāņu, grieķu valodā...

Hello Europa - košs, informatīvs CD-ROM par sirmo Eiropu.

Pavisam citādi ir The World Bank izdotie CD-ROMi *World Development Indicators (WDI)* un *Global Development Finance 2001: Building Coalitions for Effective Development Finance (GDF)*. Šie diskus piedāvā statistisku informāciju par pasaules globālo attīstību (ekonomiku, lauksaimniecību, izglītību, medicīnu, cilvēkiem, valstīm, tirgu), kā arī Pasaules Bankas apkopotos finansu rādītājus, sākot no 1960. gada līdz šodienai. Tiek prognozēta pasaules attīstība līdz pat 2009. gadam. Visa informācija atspoguļota skaitļu, tabulu, diagrammu, shēmu, definīciju un karšu veidā. Mums atliek pētīt, salīdzināt, secināt un prognozēt.

Par citiem CD-ROM diskus - turpmāk.

Uz tikšanos Kalpaka bulvārī!

ASTRA LĪCĪTE,

LUB Informācijas sektora konsultante

No jaunieguvumu pūra

Universitātes Bibliotēkas Reto grāmatu nodaļas jaunieguvumu izstādes dominante ir mūsu valsts bijušā prezidenta Gunta Ulmaņa runu krājums divos sējumos.

Krāšņa grāmata vairākās svešvalodās izdota par vienu no Latvijas ievērojamākajiem muzejiem - Rundāles pili, bet lietišķās mākslas speciāliste Aija Jansone savu darbu veltījusi tēmai "Dvieļu rotāšanas tradīcijas Latvijā. 19.gs. 2.puse - 20.gs".

Pārējie izstādes darbi veltīti Rīgai mūsu galvaspilsētas 800 gadu jubilejā. Grāmata "Rīgas pašvaldības vadītāju portretu galerija" varam uzzināt, ar ko iezīmīgs bijis katra Rīgas pilsētas galvas valdīšanas laiks, ko labu viņi devuši Rīgai un rīdziniekiem. Par viņiem sniegta dažādas ziņas - kādu izglītību kurš ieguvis, cik svešvalodu zinājis.

Viens no lielākajiem Rīgas apdzītajiem Andrejs Johansons ekspozīcijā pārstāvēts ar grāmatu "Rīgas svārkī mugurā" - tas ir aizraujošs stāsts par dzīvi pirmskara Rīgā.

Darbam "Rīgas ielas", kura 1.sējums nonācis pie lasītājiem, ir mo-

numentāla iecere. Stāsts par galvaspilsētas ielām reizē ir arī stāsts par tās namiem un cilvēkiem.

Kā allaž, bagāta ir iknedēļas jauno grāmatu izstāde.

Rons Frajs darbā "Radošas personības rokasgrāmata" dalās pieredzē, kā plānot dzīvi un darbu, lai istenotu iecerēto. Grāmatā doti praktiski padomi, kā iemācīties ikvienā tekstā atlasīt tieši jums nepieciešamo informāciju un atcerētos tajā svarīgāko. Grāmata nodēres tiem, kam ātri jāuzraksta priekšlasījums, ziņojums, preses relīze. Šo apceri vērts izlasīt arī tad, ja traucē neprasme mācīties. Lai apņemšanās "no pirmdienas sākt jaunu, skaistu dzīvi" nepaliktu tikai iecere, vajadzīga māka radīt pārmaiņas, vispirms sastādot plānu tuvākā vai tālākā nākotnē veicamajiem darbiem. Lielai daļai cilvēku sadzīve joprojām ir grūta, tādēļ grāmatā doti padomi, kā tikt galā ar lielākām vai mazākām ikdienas likstām.

Iznākusi Gunāra Tauriņa apjomīgā darba "Politika" 2. daļa, kurā autors iztīrī šādus būtiskus jautājumus: vēstures saprašana un nākotnes pa-

redzēšana, politiskā brīvība, taisnība un personiskā atbildība.

Isā laikā populāra kļuvusi advokāta Andra Grūtupa grāmata "Tiesāšanās kā māksla". Dažādos laikos notikuši dažādi tiesas procesi... Savulaik tiesas priekšā stājušies Šarls Bodlērs, Vera Zasuliča, Pāvils Rozītis, Ludorfs Liberts, Andrievs Niedra. Jurists Par šiem procesiem saistošā valodā stāsta.

Iznākušas vairākas krāšņas grāmatas ģeogrāfijā, to vidū izdevums angļu valodā "Geographical Information System".

Latviešu dailliteratūras cienītājiem savu jaunāko darbu "Meža noburtie" piedāvā Biruta Eglīte. Par skaistu jauniņas sievietes un pusmūža vīrieša mīlestību. Lasītājus varētu saistīt arī autores pārdomas par mūsu lielās nacionālās bagātības - mežu - šodien un rītīdenu. To cilvēku likteņi, kuri saistīti ar mežu, nereti tiek malti birokrātijas dzirnās, un ne vienmēr uzvar labākais, krietnākais.

VĪJA APINĪTE

MUSTANGS studentiem

AUTOSKOLA

15% atlaide

Nodarbības rīta, dienas un vakara grupās

Mācību maksu iespējams noformēt uz līzīngā

Adreses:

Rīga (tālr. 7672021) -
Raiņa bulv. 25
Dammes iela 42 (Imanta)
Brantkalna iela 5 (Purvciems)

Jelgava (tālr. 30 82465) - Svētes iela 33

Daugavpils (tālr. 54 28020) - Rīgas iela 54a

<http://www.mustangs.lv>

SVEICAM

"Vēsture ir kā puzzle, kas sastāv
no daudzkrāsainiem gabaliņiem"

◀ 1. lpp.

mani skatās šķībi - nabaga cilvēciņš. Ja pasaku, ka esmu vēsturnieks, arī - vai dieniņ! Taču es ar abām šīm lietām esmu aizrāvis, un tās man patīk! Vēsture mani vienmēr ir interesējusi.

- Kas, jūsuprāt, ir interesantākais posms vēstures pētīšanā?

Toms: - Man patīk pētīt globāli - kā ir mainījušās valstu attiecības. Vēsturi uztveru kā šaha dēli - katra valsts ir kāda figūra. Interesanti vērot, kā tās rīkojas un tiek pie rezultāta, kāda ir notikumu attīstība, cēloņsakarību virtene. Man reizēm patīk pastrādāt arhīvā, bet tas ir ļoti darbietilpīgs process. Pētniecības darbā runāt ar cilvēkiem ir daudzārt interesantāk. Tā bija arī man, klausoties notikumu aculiecinieku. Viņi it kā nepasaka neko tādu, ko es nezīnu, bet svarīgi, ka pauž savu viedokli, savu skatījumu uz dažādām problēmām, jo paši bijuši klāt politiskajos notikumos.

Zigmārs: - Man vēsturē patīk tas, ka tā ir kā puzzle. Viens mazs gabaliņš tev ir zināms. Tu to noliec un skaties - re, kur otrs! Tas der klāt, un tu to pieliec. Tā veidojas bilde par to, kas ir noticis. Man tas patīk - pētīt un likt kopā. Pamazām, pamazām. Sākumā pētī arhīvos, meklēju atsauces uz cilvēkiem. Uzzinu, vai viņi ir dzīvi, un tad braucu runāties. Mani saista šis process. Svarīgi, ka vēl dzīvi ir tie cilvēki, kas pieredzējuši dažādus vēsturiskus notikumus un var dalīties pieredzētajā. Tā ir dzīvā vēsture, un mani interesē XX gadsimts.

- Vai bērniem skolā arī patīk

mācīties vēsturi?

Toms: - Ir tādi, kuri saka: "Mums šodien bija kontrolārbs angļu valodā, matemātikā un vēl vēsturē!" Taču ir skolēni, kas ļoti interesējas par vēsturi. Svarīgi arī - kā mācīt šo priekšmetu, kā to pārvērst par aizraujošu piedzīvojumu, gluži kā lasot romānu.

- Kāda ir vēstures nākotne Latvijā?

Zigmārs: - Ļoti laba. Kā teica man pazīstams latvietis, kurš vēsturi studē Anglijā, Oksfordā - Latvijas vēsturnieki var būt ļoti laimīgi, jo viņi pēta absolūti nezināmas un jaunas tēmas savā vēsturē. Rietumu vēsturnieki visu ir tik tālu izpētījuši, ka "pārgremo" viens otra darbus, jo viņiem vairs nav ko pētīt.

Nez vai Latvijas vēsture būs prestiža, taču tajā ir patiesi entuziasti. Arī mēs abi esam šajā pulkā. Darbalauks ir liels, un ir ko darīt.

- Vai jums ir arī citi vaļasprieki?

Zigmārs: - Mans vaļasprieks ir medības. Esmu arī zemessargs. Man vienmēr patīcis viss, kas saistīts ar cīņām. Galu galā arī vēsturē es pētī šādu tēmu.

Toms: - Tikpat "traki" kā vēsture man patīk arī autosports un automašīnas. Tā man ir liela aizraušāns. Reizēm kaut ko uzrakstu žurnālam "Auto".

Citiem studentiem vēlam, lai arī viņus interesētu tā zinātnes nozare, kuru viņi izvēlējušies par savu, un lai arī viņiem veicas tikpat labi, cik mums!

MĀRA SADOVSKA

KULTŪRA

Ernests Felsbergs - pasaules kultūras cilvēks

Plaša izstāde, kas veltīta Latvijas Universitātes pirmā rektora profesora Ernesta Felsberga 135. dzimšanas dienai un iepazīstināšanai ar viņa veidotā Mākslas kabineta grāmatu kolekciju, līdz 16. novembrim bija apskatāma mūsu augstskolas bibliotēkas galvenajā ēkā. Ekspozīciju veidoja Reto grāmatu nodaļas speciālistes, piesaistot kolēģes no citām nodaļām.

Būtiski, ka pie mūsu Universitātes šūpuļa stāvējusi enciklopēdiski izglītota personība ar dziļu skatu pasaules kultūrā. Izstādi atklāja LU Bibliotēkas direktors Gunārs Mangulis, izsakot īpašu prieku par Ernesta Felsberga radu piedalīšanos. Ekspozīcija izvietota galvenokārt nelielajā Reto grāmatu nodaļas lasītavā, kā arī Bibliogrāfijas nodaļas lasītavā 2. stāvā. Apskatāmas Ernesta Felsberga publikācijas, viņa savāktā literatūra dažādās valodās par antiķās kultūras vērtībām, grāmatas un attēli par metālmākslu, par dekoratīvo mākslu, kulta celtnēm, renesansi. Ekspozīcijā - attēli no Felsbergu ģimenes arhīva, daudz vērtīgu materiālu no profesora Ernesta Felsberga Mākslas kabineta fonda: grāmatas par antīko mākslu, mitoloģiju, Atēnu Nacionālā muzeja dārgumiem.

Svarīgi, lai īstenotos iecere Bibliotēkas 1.stāvā izbūvēt pietiekami lielu izstāžu zāli. Būtu jārod iespēja īpašā muzejā eksponēt Ernesta Felsberga izveidotā Mākslas kabineta materiālus.

Klātesošajiem profesora dzīves gājumu atgādināja Bibliogrāfijas nodaļas darbinieks Ēriks Sārts. Taurenes pagastā dzimušais Ernests Felsbergs guva pamatīgu izglītību tiklab Latvijā, kā Pēterpilī. Tieši Pēterpilī

viņā radās interese par antīko mākslu. Vēlāk Ernesta Felsberga darba gaitas saistās ar Tērbatas universitāti, kur viņš ir profesors, lasa lekcijas un vienlaikus vada šīs augstskolas Mākslas muzeju.

Ernests Felsbergs ir viens no tiem latviešu inteliģentiem, kuri iniciē Latvijas Universitātes dibināšanu. Kad tas notiek, viņu aicina uz Rīgu un ievēl par augstskolas rektoru. Profesors Felsbergs ir Universitātes Satversmes izstrādātājs. Viņš izvirza lielu mērķi - padarīt Latvijas Universitāti pazīstamu Eiropā. Tiek aicināti vieslektori, jaunā zinību pils iemanto pirmos godabiedrus, nemiģtas ir rūpes par Universitātes darba zinātnisko līmeni. Mērķtiecība un darba spējas ļāva Ernestam Felsbergam paveikt daudz, lai gan viņš nodzīvoja tikai 61 gadu.

Reto grāmatu nodaļas vadītāja Vera Markvarte stāstīja par Ernesta Felsberga izveidotā Mākslas kabineta vēsturi. Šī unikālā grāmatu un attēlu kolekcija tapa XX gadsimta divdesmito gadu sākumā. Padomijas laikā - pagājušā gadsimta 50. gados - to izformēja. Kolekcijas atdzimšana sākas Atmodas laikā.

Izstādē klāt bija arī pirmā rektora radi: Guntis Bērziņš, Māris un Jānis Felsbergi.

Guntis Bērziņš cildināja paveikto, jo šis mīlestības darbs ļāvis Felsberga materiāliem atgriezties aprītē.

Felsbergam bija trīs bērni: Lūcija, Alberts un Aleksandrs. Profesora dzimtas likteņos atspoguļojas visas mūsu tautas sāpes: kurš izcieta Sibīrijas nāves nometni, kurš nokļuva trimdā Rietumos, kurš gāja bojā uzliodojumā Drēzdenē Otrā pasaules kara laikā.

Guntis Bērziņš 1999. gadā iedibināja Ernesta Felsberga stipendiju, un nu jau tā piešķirta trešo reizi. Ikreiz jaunam censonim, kurš izceļas gan ar sabiedrisku rosību, gan ar seno valodu prasmi, gan interesi par antīko mākslu.

VIJA APINĪTE

KORPORĀCIJAS

LU Vēstures muzeja stāsts par izstādi "Korporāciju gadsimts"

(Nobeigums)

XX gadsimta 80. gadu pašā nogalē sākās latviešu tautas Trešā nacionālā atmoda. Lēnām, soli pa solim notika demokrātiska cīņa par Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanu. Līdz ar savu valsti atdzima arī studentu korporāciju un studenšu korporāciju darbība. Arī studentu korporācija *Fraternitas Lataviensis* savu karogu pēc 50 gadiem - 1991. gadā varēja atkal brīvi plīvojošu pacelt pretī saulei un dienai, lai sveiktu uzvaru pār okupācijas režīmu un aicinātu ķerties pie jauniem darbiem savas valsts un tautas labā.

1991. gada janvāra dienās Rīgā Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas vārdā barikādes cēla un aizstāvju rindās iekļāvās arī pārstāvji gan no studentu, gan studenšu korporācijām. XX gadsimta beigu notikumi trijās Baltijas valstīs (Latvijā, Lietuvā un Igaunijā) pierādīja, ka vispārcilvēciskās vērtības un kultūra kļuva par komunistiskā režīma kaprāci. Cīņā par Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanu uzvarēja tautas garaspēks un nevardarbīga demokrātiska cīņa, nevis valdošās kompartijas diktatūra un karaspēks. Ne velti XX gadsimta noslēguma gadi bija "dziesmotās revolūcijas" laiks, okupēto tautu nacionālās atdzimšanas laiks. Vēsturē piepildījās dzejnieka Ausekļa (īstajā vārdā - Miķeļa Krogzemja (1850 - 1879)) dzējoli "Beverīnas dziedonis" teiktie vārdi:

*Dziesmu vara aizdzina karu,
Tautu izglāba dziesmu gars!*

Daudziem jaunajiem studentiem

tajā laikā korporāciju filistri deva savu pieredzi, padomu, gudrību, atbalstu, radošo iedvesmu, garīgo spēku, iemācīja atbildību, pašdisciplīnu, savaldību un izturību. 1991. gada 17. decembrī nodibinājās Latvijas Republikas Zemessardzes 65. Atsevišķā Studentu rota, kas kļuva par 1918. gada Latvijas brīvības cīņu Atsevišķās Studentu rotas tradīciju pārmantotāju. Tajā iestājās Rīgas augstskolu studenti, mācībspēki un darbinieki. Daudzi no tiem 1991. gada janvāra dienās bija barikāžu dalībnieki. Kopš 1997. gada 1. augusta ZS 65. ASR sauc par Zemessardzes 65. Atsevišķo Studentu bataljonu (ZS 65. ASB). Katru gadu tā rindās papildinās ar jauniem studentiem-zemessargiem.

XXI gadsimtā studentu korporāciju *Selonija*, *Fraternitas Academica* u. c. pārstāvji savu darbu ir saistījuši ar valsts aizsardzības spēkiem, kalpojot Latvijai un uzturot mieru pasaulē.

2001. gada 11. septembra terors pret ASV valsti lika šausmās sastingt mieru mīlošo cilvēku sirdīm. Terors kā jauns, līdz šim nepieredzēts pašnāvnieku uzbrukuma veids demokrātiskajai pasaulei pierādīja, ka cilvēce XXI gadsimtā ir iegājusi jaunā un baisā attīstības un cīņu lokā. Kā tumšs un neredzams spēks terors iznāk no tumsas un pēc savu briesmu darbu paveikšanas tumsā arī pazūd. Vai to savā lugā "Uguns un nakts" nebūs pārēgojis jau dzejnieks Rainis (īstajā vārdā - Jānis Pliekšāns (1865 - 1929)), likdams Spīdolaī teikt:

*Ne zeme pret zemi tad karos,
Bet visas kopā pret tumsu.*

Lai nu kā, bet atbilstoši XXI gadsimta laika garam (mierīgam un trauksmainam) līdzī dzīvo un darbojas studentu korporācijas un studenšu korporācijas.

No studentu korporāciju un studenšu korporāciju vidus ir nākuši arī sabiedrībā pazīstami zinātnieki, izglītības, kultūras un valsts darbinieki. Valodnieks J. Endzelīns (1873 - 1961) savu mūžu bija saistījis ar studentu korporāciju *Lettonia*. Viņš savā laikā ir teicis, ka "korporācija mani paglāba no prastuma". Korp! *Lettonia* fil! G. Šaurums ir sarakstījis grāmatu "Tērbatas Universitāte 1632 - 1932," kas tagad ir bibliogrāfisks reģistrs. Ar korp! *Lettonia* saimi savu dzīvi bija saistījuši arī daži LU rektori: E. Felsbergs (1866 - 1928), J. Ruberts (1874 - 1934), M. Zīle (1863 - 1945) un A. Tentelis (1876 - 1942), bet studentu korporācijā *Selonija* bija E. Laube (1880 - 1967) un M. Bīmanis (1864 - 1946). LU rektors M. Prīmanis (1878 - 1950) bija cieši saistījis ar studentu korp! *Talavija*. Kādreizējo LU rektoru, korp! *Selonija* fil! E. Laubi viņa draugs V. Zē-

LU Vēstures muzeja darba atbalstītāju grupa. No kreisās 1. rindā: J. Amols (*Fraternitas Livonica*), S. Livdāne (LU Vēstures muzeja fondu glabātāja), I. Ondzule (LU Vēstures muzeja vadītāja, S!k! Imeria), 2. rindā no kreisās: A. Liepiņš (*Lettonia*), O. Hristenko (*Fraternitas Lataviensis*) un J. Amols (*Fraternitas Metropolitana*) 2000. gada 6. jūlijā

bauers ir raksturojis kā sava laika buršu par excellence ar vienmēr nosvērtu, korektu stāju. Arhitekts profesors E. Laube visu mūžu palika uzticīgs korp! *Selonija* devīzēm: Draugam Tēvijai! un Virtute et Fide!

Z. A. Meierovics (1887 - 1925), korp! *Talavija* filistrs, bija pirmais Latvijas ārlietu ministrs, 1920. gadā piedalījies miera sarunās ar Padomju Krieviju. Savā darba kabinetā viņš goda vietā turēja krāsu (balts - zaļš - zelts) lentu un deķeli kā liecību par savu piederību uz mūžu korp!

Talavija. No studentu korporācijas *Fraternitas Academica* nāca LU absolvents, vēlākais tās profesors, dabaszinātnieks, ceļotājs, mūziķis un gleznotājs Leonīds Slaučitājs (1899 - 1971), kurš vēlāk kļuva par vienu no populārākajiem latviešiem zinātnes pasaulē.

L. Slaučitājs Latviju atstāja 1944. gadā. Vācijā viņš strādāja par ģeofizikas profesoru Baltijas universitātē (1946 - 1949). L. Slaučitājs bija piecu pasaules universitāšu profesors, kura daudzie talanti vienmēr pulcī-

5. lpp. ▶

KULTŪRA

Pateiksim paldies
Ojāram Vācietim

Novembris ir dzejnieka Ojāra Vācieša mēnesis. Viņa dzimšanas un miršanas, arī viņa vārda dienas mēnesis.

Ojāra Vācieša dzeja uzrunā joprojām. Ceru, ka visas paaudzes. Šobrīd izveidojusies situācija, ka izdevniecībai, kas apņēmusies izdot kopoto rakstu 9. un 10. sējumu, pietrūkst līdzekļu. Izskanējis lūgums ziedot vienu latu, piezvanot pa tālruni 9006986.

Ojārs Vācietis nekad nav lūdzis sev palīdzību, tagad ir iespēja pateikt viņam paldies un palīdzēt, lai grāmatas iznāktu.

ILZE BRINKMANE

Konteksts

Un nevar būt mierā.

Un nelīdz.

*Un es negribu salds burkāns būt,
izrauts no savām nezālēm.*

Un mani izrauj.

*Un atkal es kalpoju
vēdera gaumei.*

Rauj viņu vēders!...

*...Bet dzīve sastāv
tikai no tādiem divātiem,
kad vai nu pats,
vai kā bērns
dvēsele plīka.*

*Un neraujiet mani ārā
no konteksta.*

Pastaiga veļu laikā

Rudens vēji, sapinušies koku zaros, notrauc lapas – sūta sveicienus zemei, lai tā nejustos pamesta. Neviens negrib palikt viens šajā veļu laikā.

Lai iedegtu gaismu tumšajos vakaros, Filoloģijas fakultātes II kursa studenti devās uz Lielajiem kapiem. Tā kā gājēju bija daudz, mēs turp devāmies divās grupās, lai kapu apmeklējumu nepārvērstu par masu pasākumu.

Mūsu mērķis bija apciemot latviešu literatūrā, mākslā, mūzikā nozīmīgus cilvēkus. Par tā īstenošanu lielu pateicību sakām docentei M. Grudulei, kura palīdzēja atrast ceļu pie kultūras darbiniekiem. Pie viņiem gājām kā pie dzīviem cilvēkiem, sarunbiedriem. Mūsu balsis un viņu darbi veidoja dialogu.

A. Pumpurs, raugoties no akmeņi kaltā tēla, uzrunāja mūs ar "Imantas" vārdiem, K. Barons, Kr. Valdemārs, Fr. Brīvzemnieks atgādināja par folkloru. Svinīgajā klusumā izskanēja "Krīvu krīvs". Valodnieks K. Milēnbahs, sava laikmeta kultūras datētājs J. K. Broce, dzejnieks Vensku Edvarts ļāva ielūkoties XIX gadsimta kultūras dzīvē. Apceļojot komponistu, teorētiku un mūzikas kritiķi Nikolaju Alunānu, sirdi ieskanēja kāda sen aizmirsta nots no Raiņa "Uguns un nakts", Aspazijas "Sidraba šķidrauta". Aktieri un citi teātra darbinieki saņēma ziedus kā senāk, tēlojot uz skatuves. Apstājāmies arī pie nule kā nominētā Svētā Rīgas Jāņa jeb Jāņa Pommera kapa un kāda igauņu dzejnieka kapakmens. Diemžēl akmeņi kaltie vārdi igauņu valodā mums palika nesaprotami.

Mēs nezinām, kādi šie dižgari bija ikdienā, ģimenē, bet zinām to, cik

daudz viņi deva, lai liktu nezūdošu pamatu kultūrā.

Aizdegtās liesmas izkvēlos, noliktos ziedus pārklās lapu mozaika, bet sirdis paliks kaut nieciņš no sarunas ar mūsu kultūras darbiniekiem. Varbūt kāds nepateiktais vārds sauks atgriezties...

LIENĪTE VAĻKA

Dzejas lasījumi
"Vārti veras"

Par Filoloģijas fakultāti gadījies dzirdēt - nu, tur jau studē tikai trakie un dzejnieki. Varbūt arī tā. Tieši tāpēc svarīgi, ka no šīs fakultātes nāk studentu literārais žurnāls "Vārti".

Nesen iznācis literārais žurnāls "Vārti" 2. numurs. Tajā lasāma studentu rakstīta dzeja, proza un literatūrzinātniski darbi, arī grūti nosakāma žanra teksti, kā, piemēram, "LPD" - it kā dzeja, bet diez vai. Publicējušies 16 autori, visvairāk - dzejas nodalā. Sava veida paradokss - autoru vidū tomēr ir salīdzinoši maz LU Filoloģijas fakultātes studentu, pārstāvētas ne vien citas LU fakultātes, bet arī citas augstskolas, piemēram, Rēzeknes Augstskola un Vāršavas universitāte. Tātad žurnāls svarīgs ne tikai LU mērogā, bet arī visai Latvijas studentu paaudzei. Savu vietu šajā numurā ieņem augstvērtīgi itāļu literārais kustības "Kanibāliskā jaunatne" autoru Aldo Noves un Mateo Galiačo darbu tulkojumi. Tulkotāji: Dens Dimiņš un Dace Meiere.

17. oktobrī studentu literārais žurnāls "Vārti" organizēja dzejas lasījumus "Vārti veras". Varbūt tiešām vērts runāt par tāda fenomena kā

Sarunas ar Andreju Pumpuru

studentu dzeja eksistenci, jo ir kopīgais - vai nu ārējs, vai iekšējais apstākļu ietekmēts: dzīves vietas un dzīves veida maiņa, savas topošās personības apjaušana jaunos apstākļos, iesaistīšanās jauna veida attiecībās un pienākumos, cita līmeņa dzīves modeli. Līdz ar to - kopīgais arī motīvu un tēmu izvēlē.

Kāda no šķietami bezpersoniskām un tikai sēdēšanai lekcijās piemērotām telpām Latvijas Universitātē (un šeit pat nav tik svarīgi, ka Filoloģijas fakultātē) uz pāris stundām zaudēja savu bezpersoniskumu un tapa par citu telpu - dzejas vietu.

Savs nopelns te telpas iekārtojumam. Idejas nāca un radās, un tika tik daudz un dažādu cilvēku īsteno-

tas, ka var droši apgalvot: laiks pirms dzejas izvērtās par drudžainu, taču radošu telpas tapšanu. Notiekošo koordinēja Santa Ulmīcāne un Ilze Sperga. Avīzes un krāsaini papīri, tumsa un tējas sveces, zaļi arbūzi un avīžu bumbuļi viscaur.

Savu dzeju lasīja "Vārtu" 1. un 2. numurā publicējušies autori: Skaidrīte Zarāne, Uldis Miglāns, Ilga Mežatuča, Ilze Sperga, Ērika Bērziņa, arī tie, kas savu dzeju iesnieguši topošajam "Vārtu" 3. numuram: Andis Lipsbergs, Ģirts Vikmanis, Paulis Stars, kā arī tie, kas atnāca, lai lasītu: Pēteris Draguns, Jānis Indāns u. c.

Redzēt un dzirdēt, nevis tikai izlasīt dzeju, ieraudzīt savējos, satikt sev līdzīgos un nebūt vienam - tas varēja būt šī pasākuma mērķis. Un tas izdevās. Pēc dzejas vārtu vē-

šanas notika arbūzu šķēršana, vaļā vēšana un, protams, to ēšana. Sarunas un satikšanās.

ILZE SPERGA

P. S. Studentu literārais žurnāls "Vārti" vēl joprojām gaida jaunus autorus un jaunus tekstus: dzeju, prozu, dramaturģiju, jaunākās ārzemju literatūras tulkojumus un citus literārus tekstus!

Darbu iesniegšanas termiņš - 1. decembris.

Adrese: LU Filoloģijas fakultāte, Visvalža iela 4a, Rīga, LV-1050 e-pasts:

KORPORĀCIJAS

LU Vēstures muzeja stāsts par izstādi "Korporāciju gadsimts"

◀ 4. lpp.

nāja ap viņu trimdas latviešu sabiedrību. Par savu goda filistru profesoru L. Slaucītāju izvēlējās 1947. gada 21. aprīlī Baltijas universitātē (Pinebergā) dibinātā latviešu studentu korporācija Zinta. No Korp! *Fraternitas Metropolitana* filistru saimes medicīnas jomā ir pazīstami ārsti P. Sņikeris (1875 - 1944) un P. Stradiņš (1896 - 1958). Mūža piederību šai korporācijai ir solījis arī Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents J. Stradiņš. Dabaszinātnieku vidū populārs ir latviešu zinātnieks, korp! *Fraternitas Vanenica* fil! E. Foldāts. Viņa darbs ir saistīts ar savvaļas orhideju selekciju un audzēšanu. Izstādē ir apskatāms albums par E. Foldātu. Biologs, LU profesors R. Kondratovičs ir korp! Talavija filistru biedrības Goda filistrs, LU rektors no 1987. līdz 2000. gadam, fiziķis profesors J. Zaķis ir korp! *Gersicania* filistru biedrības Goda filistrs, bet LU prorektors profesors J. Krūmiņš korp! *Fraternitas Cursica* filistrs. Korp! *Fraternitas Vanenica* fil! A. Jaunzems ir sastādījis mācību grāmatu studentiem «Математика для экономических наук» (Общий курс).

Ne mazāk aktīvas ir arī studentu korporāciju pārstāves, kuras pazīstamas izglītības, zinātnes, kultūras un sabiedrības dzīvē. Ar populārām un izcilām personībām ļoti bagāta ir studentu korporācija *Spidola*. Vispirms jāmin Latvijas Valsts prezidente, LU Goda doktore Vaira Viķe-Freiberga, s! k! *Spidola* fil! Izstādē ir apskatāma Vairas Viķes-Freibergas un Imanta Freiberga (korp!

Latvia fil!) pētnieciskā, darba gaitā tapušās "Saulas dainas". Latvijas valsts vēsturē pirmās prezidentes - sievietes V. Viķes-Freibergas dzīves gājumam ir veltīta arī A. Cimdiņas grāmata "Brīvības vārdā". S! k! *Spidola* var lepoties ar LU absolventi, filologi, profesori, Latvijas ZA akadēmiski A. Blinkenu. Viņa viena no pirmajām Trešās atmodas laikā sāka darbu, lai atjaunotajā Latvijā valsts valoda būtu latviešu valoda. Par to liecina arī A. Blinkenas grāmata "Savā zemē - savu valodu!". S! k! *Spidola* fil!, mākslas vēsturniece L. Dzene savos pētījumos ir pievērsusies kultūras vēsturei. Ekspozīcijā apskatāma viņas grāmata "Ar zelta lāpu rokā". Filologu un profesoru saimē pazīstama ir s! k! *Spidola* fil! D. Markus. Savukārt s! k! *Gundega* fil! R. A. Jēkabsons ir piedalījies kataloga "Incunabula Bibliothecae Rigensis" izveidē. Dažas no studentu korporāciju lielās saimes locekļiem par sasniegumiem zinātnē apbalvotas ar Triju Zvaigžņu ordeni. Piemēram, s! k! *Imeria* fil!, bioloģe M. Skrīvele par sasniegumiem auglīkopībā ir saņēmusi V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni. Viņa aktīvi darbojas žurnāla "Dārzs un Drava" redakcijā. Izstādē apskatāms arī viņas sastādītais izdevums "Intensīvās auglīkopības rokasgrāmata".

1993. gada 1. martā studentu korporāciju saimei pievienojās J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmijas studentu korporācija s! k! *Līga*, kas kopš 1928. gada 4. marta bija pazīstama kā kopa. S! k! *Līga* galvas segne ir nedaudz atšķirīga no vecāko studentu korporāciju galvas segnēm. S! k! *Līga* galvas segnes virs-

pusi rotā izšūts tumši zeltīts krāsas cirkelis, kas nav citām studentu korporācijām. Tas ir sava veida s! k! *Līga* vēstures atspulgs. S! k! *Līga* krāsas ir brūns - sārts - zelts. Vairākas mūsu sabiedrības paaudzes Latvijā pazīst izcilo dziedātāju Ž. Heini Vāgneri, kura pieredze s! k! *Līga* saimei. Pašreiz viņa savu radošā mūža pieredzi nodod jaunajai mākslinieku paaudzei. S! k! *Līga* mūs vienmēr iepriecina ar skaistām dziesmām un burvīgu mūziku.

Šo panākumu uzskaiti gan par studentu korporāciju, gan studentu korporāciju saimi varētu krietni vien papildināt, jo materiālu un liecību par šo tēmu netrūkst. Gan studentu, gan studentu korporāciju vēsture ir ļoti bagāta. No tās var daudz ko labu mācīties. Šī studentijas sadzīves vēstures lappuse vēl nav pilnīgi izpētīta, apkopota un publicēta, lai ar to varētu iepazīties plašāka sabiedrība. Vēstures pētniekiem šajā laukā darba netrūkst.

Latvijas studentu un studentu korporāciju vēstures izstādes "Korporāciju gadsimts" mērķi ir:

1. Informēt sabiedrību un īpaši studējošo jaunatni par studentu un studentu korporāciju vēsturi, par šo organizāciju būtību.

2. Rosināt pašu korporāciju interesi par savu vēsturi un lomu Latvijas valsts un tautas dzīvē, kā arī veicināt paaudžu saikni stiprināšanu, tradīciju izpratni un to nodošanu tālāk - jaunajai paaudzei.

Ši ir pirmā tematiskā izstāde par studentu un studentu korporāciju dzīvi un darbību Latvijas Universitātes (LU) vēsturē un arī pašu korporāciju vēsturē. Izstādē ir apkopoti

unikāli Latvijas studentu un studentu korporāciju vēstures materiāli - fotogrāfijas, rokraksti, dokumenti, korporāciju regālijas, publikācijas un dažādas cita rakstura liecības par izciliem valsts darbiniekiem, politiķiem, zinātniekiem un citām sabiedrībā pazīstamām personībām, kuras ir nākušas no plašās korporāciju saimes. Protams, kad paveikts nopietns darbs, tad var atpūties un svētīt svētkus. Par studentu un studentu korporāciju sadzīvi ārpus nopietnā mācību un zinātniskā darba liecina dziesmu ieraksti, gleznas, batikotas šallītes, cepures un citi rokdarbi. Fotogrāfijas liecina par to, kā korporācijas svin kāzas, bērnu kristības, rīko jautrus karnevālus, talkas, modes skates un balles. Fotoattēlos redzami arī skumji brīži, kad korporācijas sērojot šķiras no saviem mūža miegā aizmigušajiem draugiem.

Nekas cilvēcisks korporācijām nav svešs. Korporācijas ir sava veida dzīves skola, kas ir paralēla augstskolai. Tā veicina un pilnveido cilvēka kā personības izaugsmi.

Savā būtībā korporācijas ir plašai sabiedrībai slēgtas, nepolitiskas, konservatīvas un patriotiski orientētas akadēmiskas mūža organizācijas ar stingru disciplīnu, ciešu paaudžu saikni, īpašiem iekšējās dzīves likumiem un tradīcijām. Korporāciju saimi vieno tolerance, draudzība, godaprāts, nacionālais lepnums, savstarpēja cieņa, uzticība, atbildība par saviem vārdiem un darbiem, palīdzība un sadarbība. Vairāk vai mazāk korporācijas veido Latvijas inteliģences eliti - aristokrātiju, kurai ciešās paaudžu saiknes nodrošina

pēctecību nākotnē.

Trešās atmodas laikā darbību atjaunoja Prezidiju Konventa Viru koris (P! K! V! K!), kas bija dibināts 1925. gada 21. oktobrī, bet likvidēts komunistiskā režīma laikā, 1940. gadā. Kopš 1930. gada tiek izdots korporāciju žurnāls "UNIVERSITAS". Par sporta dzīves vēsturi korporāciju saimē izstādē stāsta V. Čika (filistrs) sastādītā grāmata "Prezidiju Konventa Sports".

Pašlaik Latvijā darbojas 23 studentu un 13 studentu korporācijas. Studentu korporāciju darbību koordinē to prezidiju apvienība - Latvijas studentu korporāciju Prezidiju Konvents (P! K!), bet studentu korporācijas saista Studentu Prezidiju Konvents (S! P! K!). Mūsdienās korporāciju aktivitātes saistās ar kultūras, sporta, izglītības un zinātnes darbu, kā arī ar savu tradīciju pilnveidošanu un kopšanu, jaunās paaudzes audzināšanu.

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT CORPORATIONES IN AETERNUM!

P. S. Izstādē "Korporāciju gadsimts" tapa ar visu Latvijas studentu un studentu korporāciju atsaucību, atbalstu un nesavtīgu palīdzību. LU Zinātņu un tehnikas vēstures muzeja direktora vietniece Irēna Ondzule, s! k! *Imeria* filistre, sirsniģi pateicas visiem, kuri viņai palīdzēja veikt šo smago un atbildīgo darbu.

IRĒNA ONDZULE,
LU Vēstures muzeja vadītāja

SARUNAS DIVATĀ

Spēļu maldugunis

Iepriekšējā "UA" avīzes numurā stāstījām par vienu no lielākajām sērgām, kas piemēklē ne tikai jauniešus, bet arī pieaugušos – atkarību no narkotikām. Spriežot pēc jūsu atsaučības, nopietna problēma ir vēl kāda cita atkarība – spēļu automāti. It kā nevainīga aizraušanās var beigties ar pilnīgu personības degradāciju. Šoreiz par to, kā spēļu azarts spēj traumēt vēl nenobrieduša jaunieša psihi. Un ne tikai.

Par šo jautājumu lūdzu izteikties gan Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas pārstāvjus, gan Ģimenes atbalsta koordinācijas centra speciālistus.

Cilvēka dzīvē nenoliedzama nozīme ir spēlēm, rotaļām, kas reizē ar izklaidi sniedz noderīgu treniņu pelēkajām šūniņām. Jau no mazām dienām mēs rotaļājamies ar savām atvasēm. Izmantojot spēles, tiek trenēta bērna domāšana, attīstīts viņa intelekts. Bet vai daudzi vecāki ir aizdomājušies, ka viņu lolojumi, nesasniedzot pat 18 gadu vecumu, aizraujas ar azartspēlēm? Nav noslēpums, ka tās rada atkarību pat it kā nobriedušos vīriešus un saimnieciskās sievietes, izraisot ļoti nopietnas problēmas ģimenē. Kādu gan iespādu šī izklaidē var atstāt uz nepilngadīgā psihi? Vai spēļu automātus iespējams pielīdzināt nevainīgām bērnu rotaļām?

Nepārdomātā likumdošana

Līdz šim sabiedrībā visvairāk runāts par jauniešu atkarību no alkohola un narkotikām, kas tieši saistīta ar noziedzības līmeņa palielināšanos Latvijā. Neapšaubāmi, arī azartspēles ir pielīdzināmas šiem diviem ļaunumiem. Par to, ka šis jautājums ir pietiekami nopietns, liecina mūsu kaimiņvalsts Lietuvas pieredze. Seims šogad pieņēmis diezgan stingru likumu par azartspēļu rīkošanu un atrašanās vietām. Atļauts spēlēt tikai jaunus spēļu automātus, turklāt spēļu zālēs drīkstēs atrasties tikai tie, kuri vecāki par 21 gadu. Likums paredz, ka šo biznesu rūpīgi uzrau-

dzis speciāla komisija.

Interesanti, ka Latvijā, kur alkoholiskos dzērienus atļauts pārdot tiem, kuri vecāki par 21 gadu, azartspēlēs drīkst piedalīties jau astoņpadsmitgadīgie. Šķiet, ka pie mums vispirms tiek domāts par peļņas avotu un tikai tad – kā to kontrolēt, pārraudzīt, lai viss *nesaietu dēli*, kādas var būt sekas. Kaut arī pirmās azartspēles tika organizētas jau 1991. gadā, Saeima tikai 1994. gada 16. jūnijā pieņēma likumu par izlozēm un azartspēlēm, kurā vēlāk vairākkārt tika veiktas izmaiņas, savukārt Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija Finanšu ministrijas paspārnē atrodas kopš 1998. gada 1. janvāra. Pašlaik četri šīs iestādes inspektori katru dienu veic reidus spēļu zālēs visā Latvijā. Lieki piebilst, ka viņus bez grūtībām pazīst ne tikai kaislīgākie spēlmaņi, un tas, protams, apgrūtina inspektoru darbu. Vairāki arī tāpēc šogad pie spēļu automātiem vēl nav aizturēti neviens nepilngadīgais.

Uzticība nevieta

Kā atzina spēļu zāles "Bumrangs" darbiniece, kārtība katrā vietā, kur pieejami spēļu automāti, galvenokārt atkarīga no personāla. Tomēr ne visiem spēlētājiem, pārdodot žetonus, tiek prasīti dokumenti – tikai tiem, kuri patiešām izskatās jaunāki par 18 gadiem. Tas arī ir vienīgais veids, kā zāļu administratori

mēdz iekrist, – uzticoties spēlētāja nobriedušajam izskatam.

Ja pie spēļu automātiem pieķers nepilngadīgo, lielākais sods tiks spēļu zāles vai bāra īpašniekam. Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteikts, ka par izložu un azartspēļu organizēšanas un rīkošanas kārtības pārkāpšanu var uzlikt naudas sodu līdz 500 latiem (respektīvi, tas var būt arī pieci lati). Pats nepilngadīgais sodīts netiek, brīdinājums tiek izteikts jaunieša vecākiem.

Iluzorā peļņa

Likuma par izlozēm un azartspēlēm 21. panta 4. punkts nosaka, ka ir aizliegts organizēt un rīkot izlozes un azartspēles, ja tās nodara morālu kaitējumu vai apdraud cilvēku veselību. Kā pastāstīja speciālisti no Ģimenes atbalsta koordinācijas centra (ĢAKC), azartspēles nepilngadīgajiem nodara garīgo kaitējumu. Jebkura atkarība neļauj personībai attīstīties ne garīgi, ne emocionāli – enerģija, kas vajadzīga augšanai, sevis pilnveidošanai, tiek aizvirzīta pavisam citur. Tāda jaunieša (un arī pieauguša) galvā valda domas, kā apmierināt vēlmi spēlēt, kur dabūt vēl vairāk naudas, nepieciešamība barot atkarību, kas veicina kriminālo darbību. Nepilngadīgajam personām visdrīzāk nebūs pastāvīgu ienākumu, bet līdzekļi, lai spēlētu, vajadzīgi šā vai tā. Ļoti iespējams, ka jaunais cilvēks sāks zagt, ubagos uz ielas, at-

teiksies iegādāties lietas, kas veicinātu viņa intelektuālo attīstību, piemēram, grāmatas, neapmeklēs kino, teātra izrādes, sporta nodarbības, zudīs vēlētājus iegūt tālāku izglītību. Naudas alkas, iedomā, ka, iemetot tikai vienu monētu, atpakaļ var saņemt tūkstošus – tāda patērētāja filozofija liek zust izpratnei par darba ētiku, domā ĢAKC speciālisti. Arī spēlmaņa ģimenes locekļi ar laiku sajūti azartspēļu nelabvēlīgo ietekmi, tiks apdraudēti viņu pilnvērtīga funkcionēšana sabiedrībā. Diemžēl vēlme spēlēt azartspēles parasti rodas, ja ģimenē valda nelabvēlīga atmosfēra, trūkst mīlestības, jauniešs jūtas nepiepildīts, stāstīja Līga Rūperte, ĢAKC konsultante. Spēļu automāts rada iluzoru pasauli, kas it kā nevainīgā veidā palīdz aizmāgt no visām nepatīkamajām sajūtām. Palīdzēt atkarīgajam, lai tas būtu bērns vai pieaugušais, ir tikpat kā neiespējami, uzsver psihologi, tādēļ jebkuru atkarību jācensas pamānīt iedīgļi, nepieļaujot tās attīstību.

Kā uzsvera centra speciālisti, Latvijā šī problēma diemžēl līdz šim nav nopietni apziņāta – līdzīgi pirms pāris gadiem bija ar narkotikām un AIDS. Joprojām

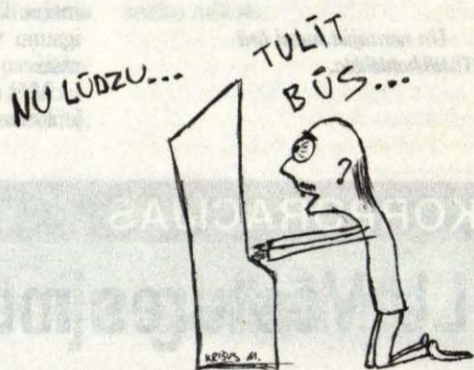
Pēc Finanšu ministrijas datiem, Latvijā kopumā ir gandrīz 12 tūkstoši spēļu automāti.

Šogad Latvijā azartspēles organizē 21 uzņēmējabsabiedrība. Šāgada pirmajā ceturksnī izložu un azartspēļu organizētāju kopējais apgrozījums bijis 9,163 miljoni latu (apgrozījums no azartspēlēm – 7,377 miljoni latu, no azartspēļu automātiem vien – 6,487). Neskatoties un lielajām summām, kas ieņemtas un samaksātas valstij nodokļos, azartspēļu organizatoriem pērn uzlikti naudas sodi vairāk nekā 5000 latu apmērā. No gandrīz pus-tūkstoša pārkāpumiem tikai 15 gadījumos azartspēlēs piedalījās nepilngadīgie.

tiek uzskatīts, ka pagaidām šī sērga mūsu zemi neskar. Iespējams, tas ir tādēļ, ka azartspēļu biznesā tiek pelnīti miljoni, un diez vai kādam gribas no šādas peļņas atteikties tādu sīkumu dēļ kā jauniešu veselība.

P. S. Ja jums ir kādi jautājumi vai viedokļi par šo vai kādu citu tēmu (narkomānija, alkoholisms, savstarpējās attiecības), sūtiet tos uz "UA" redakcijas adresi vai arī uz līnā @118.lv. Kopā ar speciālistiem centīsimies rast atbildes!

LINDA KALNIŅA

Krišus Muktupāvela (Vēstures un filozofijas fakultātes 1. kursa studenta) zīmējumi

DOMĀSIM KOPĀ

Prostitūcijas reglamentācijas vēsture Eiropā un Latvijā

Piedaloties Labklājības ministrijas sanāksmēs, lasot informāciju periodikā un piedzīvojot kļūdainos ministrijas rīkojumus, redzam:

Mācīties par AIDS/HIV uz Āfriku brauc deputāti. AIDS/HIV jautājumos profesionāls medicīnas doktors, šo infekciju profilakses centra direktors, Latvijas Zinātnes padomes korespondētāloceklis A. Ferdats paliek mājās. (Naudu sadala deputāti, bet aiz durvīm naudas da-

lišanā paliek profesionāļi.) Dermatovenerologus māca farmācijas speciālisti. Taču pēc atkārtotiem atgādinājumiem pirmo reizi Labklājības ministrija uz saietu aicina Latvijas Ārstu biedrības Venerologu asociācijas pārstāvjus un atbilstošā centra darbiniekus. Sarunas noris sanāksmes vadītājam nevēlamā virzienā. Farmācijas speciālists zina un prot naudas dalīšanas jautājumus un atbalsta centra izteiktās atziņas. Ve-

nerologi-profesori Dz. Branta, I. Hartmane, I. Mīkažāns, A. Miltiņš proponē savus viedokļus. Dermatovenerologi nepietiekoši orientējas naudas dalīšanas mehānismos. Taču viņi saprot un profesionāli orientējas darba specifiskā, kas darāms seksuālās transmisijas infekcijas (STI) prēkli.

Profesora un ģenerāļa darba turpinātājam, LU veneroloģijas profesoram A. Miltiņam jāsaprot kriminālhistorikas raksta autora Romana Ratsepa rakstītais: "Galvaspilsētā seksa pakalpojumu piedāvā vairāk nekā 30 bordeļi un 2500 ielasmeitas." Sabiedrības studējošajai jaunatnei (seksuāli aktīvai paaudzei) šajos procesos jāorientējas. Līdz šim pētījumus veneroloģijā veica LZP, un zinātniski darbi publicēti Pasaules Veselības organizācijas, Maskavas, Sanktpēterburgas un Rīgas izdevumos. Taču neprofesionāli, atstājot profesionāļus aiz durvīm, ķersies pie galda runām un praktiskām rekomendācijām. Ar šo ievadu pamatoju isā raksta nepieciešamību.

Senajos laikos Grieķijā prostitūciju iedalīja estētiskajā, viesu apkalpošanas un profesionālajā. Vidus-

laiku sabiedrībā priekamājas bija izvietotas pilsētu pirtis. Šīs iestādes popularizēja (reklamēja) prostitūtas. Taču šīs sievietes, kuras tirgojās ar intīmajiem pakalpojumiem, sabiedrībai radīja ļaunumu. Vairāku valstu valdības realizēja pasākumus, kas ierobežoja prostituēto personu izraisīto ļauno seku, piemēram, slimību izplatību un sāka šo sieviešu darbību kontrolēt, nereti ierobežojot viņu cilvēktiesības.

XIX gadsimtā Anglijas parlaments izdeva likumus prostitūcijas ierobežošanai un sākās prostitūcijas reglamentācijas ēra, kas turpinās arī mūsdienās. 1880. gadā Francijā izveidojās ārstu un policistu komitejas. Prostitūto personu darbību valstiski kontrolēja. Policistu un ārstu sadarbībā ieviesa jaunu metodi – dispanserizāciju. Līdzīgi pasākumi tika realizēti Beļģijā, Vācijā, Šveicē, Dānijā, Ungārijā, Spānijā utt.

Ārstnieciski policijiskās komitejas izveidoja arī Krievijas impērijā: 1843. gadā – Sanktpēterburgā, 1844. gadā – Maskavā un Jurjevā (Tartu). Tērbatas universitātē (TU) prostitūcijas pētniecībā piedalījās turpmākā pasaules slavenība Ernsts

Bergmans (aseptikas pamatlicējs ķirurģijā) – dzimis Rīgā, izglītojies Bērzaimes ģimnāzijā, jaunībā dzīvojis pie tēva – Rūjienas mācītāja – (pašreiz tur ir E. Bergmana muzejs), studējis TU. Viņš sarakstīja un TU izdeva grāmatu par sifilisu un prostitūciju Tērbatā (Derpta, 1867). Rīgā plašus pētījumus veneroloģijā veica Oto Hūns (1764 – 1832) un citi ārsti. Rīgas ārsts Kārlis Georgs Millers 1820. gadā TU viens no pirmajiem Krievijā aizstāvēja disertāciju par sifilisa ārstēšanu. Rīgas Praktizējošo ārstu biedrības (dibināta 1822. gadā) pirmajā sēdē par sifilisu tika nolasīti vairāki referāti. 1824. gadā Rīgā (Tvaiku ielā 2) atvēra Aleksandra Augstumu slimnīcu (pareizāk: iestādi) – tā kļuva par pirmo specializēto venerisko un psihiatrisko slimnīcu Baltijā. Izolējot no sabiedrības, tur ievietoja prostituētās personas. Pirmais Aleksandra Augstumu iestādes vadītājs bija O. Hūns. Viņš Rīgas pilsētai izstrādāja priekšlikumus prostitūcijas reglamentēšanai.

Prof. ALFRĒDS MILTIŅŠ, emeritētais zinātnieks

TEĀTRA PELE VĒRO

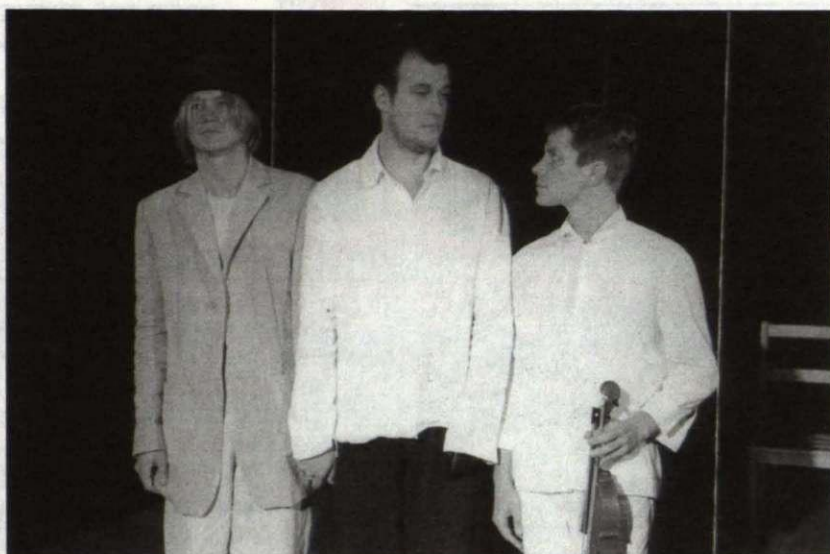
Esmu dīvains. Konfidenciāli.

Ir agrs rīts. Patiesībā jau nemaz nav tik agrs, taču man šis rīts ir ļoti agrs. Jā - man, kura pieradusi laisties miegā tikai ar pirmo saules staru parādīšanos, ir nepanesami agrs. Visi apkārt vēl gul, diezin kur pa sapņiem vai murgiem klejodami, it kā gribēdami atgriezties dienas dzīvē, it kā vēl kavēdamies patīkamajā nomoda gulā. Bet jocīga sajūta vienlīdz ir. Naktī jau esmu pieradusi klausīties viņu lēnajos, dziļajos elpas vilcienos un būt droša, ka es tos nespēšu padarīt straujākus, taču rīta gulēšanai jau ir daļa no dienas nemiera un trauksmainuma. Tāpēc man bail, ka viņi var pamosties, iztraucēti no manas nodarbes. Un ko tad lai es viņiem atbildu?

Es nemaz negaidu, lai kāds ticētu tam, ko taisos stāstīt. Vēl jo vairāk tāpēc, ka pašas apziņa un veselais saprāts to atsakās darīt. Taču tie nav slima cilvēka radīti murgi, un es neesmu ārprātīga.

Iedomājieties - neko vairāk nelūdzu - tikai iedomājieties tumšu telpu. Nevis vienkārši tumsu, bet gan tumšu telpu - dienasgaismā pierastie priekšmeti tagad iegūst ēterisku, rēģiem līdzīgu veidolu: tur, pašā stūrī, it kā jāatrodas skapim, taču īsti drošs par to nevar būt. Un vai tur kāds nesakustējās un neizdvesa klusu, nāves aizžņaugtu vaidu? Iedomas un fantāzija ir spēcīgākas par veselo saprātu, tāpēc tu noteikti dosies atvērt skapja durvis: trīcošām kājām, aukstām rokām un deniņos dunošiem sirds klauvējiem. O-o-o, nekas nevar sagādāt lielāku baudu par izbaļu un kvēlojošas zipkārbas izjūtu proporcionālu sajaukumu, kas adrenalīna līmeni tavās asinīs paaugstina līdz maksimālajai robežai un kuru nevar samazināt griešanās atpakaļ, bet tikai un vienīgi izvirzītā mērķa sasniegšana, pat ja tā atstātu nedzēšamas pēdas visā tavā turpmākajā dzīvē.

Es atvēru skapja durvis. Nestāstīšu par bezgala ilgu un garo ceļu, lai beidzot pietuvotos skapim, un mokošajām grūtībām, kādas man bija jāpārvar, lai sasprindzinātu visu savu muskuļu un gribas spēku, to atverot. Galvenais ir tas, ka atvēru skapi. Un tagad, kad zinu - uzaustot saulei, man jānodas projām, es, soli pa solim izsekojot pēdējo dienu notikumiem, centīšos loģiski izprast cēloņu un seku kop-sakarības, kas mani ir novedušas tur, kur es pašreiz esmu.

Viens no svarīgākajiem apstākļiem ir tas, ka nesen iepazīnos ar Edgaru Alanu Po. Precīzāk sakot - viņa iztēles un cilvēku vērošanas ietekmē radītajiem stāstu varoņiem. Varbūt pie visa vainīgi ārējie apstākļi, kādos notika šī iepazīšanās: lietaina, nemīlīga veļu laika diena, Jaunā Rīgas teātra Mazā zāle.

Jau agrāk biju dzirdējis par šo amerikāņu rakstnieku ar nedaudz slimīgu fantāziju, kurš šausmina nevis ar saviem dīvainajiem stāstiem, bet gan ar nesaudzīgo ielūkošanos cilvēka esamības un tieksmju slēptākajos kambaros. Viņa varoņi nav vis fantastiskas, kosmosā mītošas būtnes, bet parasti, ikdienišķi cilvēki, kas dzīvo starp un ap mums un kuros rakstnieks saskatījis to neparasto, kas slēpjas ikvienā. E. Po interesantās pasaules valdzināts, Jevgēņijs Griškovecs izveido impresijas pēc viņa stāstiem un izrādi nosauc "Pēc Po". Kas tajā bija tik iespaidīgs, ka atstāja mani tādas neatgriezeniskas sekas?

Pirmkārt jau skatuves dīvainais vizuālais noformējums - auklās pakārti lielāka un mazāka izmēra zvaniņi un krēsls. Nekas vairāk arī nav nepieciešams, jo stāstu varoņi ir ar tik plašu amplitūdu, ka papildina paši sevi bez jebkādiem palīgatribūtiem. Uz skatuves viņi ir divi: Andris Keišs un Ģirts Ēcis. It kā vienkārši cilvēki, kas viens otram un reizē skatītājiem stāsta dažādu notikumu iz savas un citu Edgara Po dīvainu dzīves, taču ne mirkli nepamet sajūta, ka viņi ir izkāpuši no kādām aizgājībā zudušo laiku kapavietām lai, saulei austot, tur atgrieztos. Par viņu saistību ar citu pasauli nepārtraukti atgādina mironzēns ar vijoli, kuru tā arī nav iemācījis spēlēt - Andis Strods,

kurš ik pa laikam uzrodas no nekurienes, drīz vien atkal tajā pazūd. Sākumā ir grūti pierast pie visu varoņu savādībām, īpaši jau pie X nāvējošajām bailēm no zvaniņu dzinzoņas (pret to viņš jūt tik milzīgu nepatiku, ka ir gatavs iemūrēt pagraba sienā draugu, kas nēsā cepuri ar šķindošiem zvaniņiem) vai loģiskā pamatojuma, kāpēc viņš puiķas gados aukstasinīgi nogalinājis savu tēvoci: nevis šā tā, bet gan aiz nesavtīgas mīlestības pret veco!

Vissavādākais šajā izrādē ir tas, ka maz pamazītēm varoņi vairs nelielas dīvaini, tieši otrādi - šķiet, ka visas izjūtas, par kādām tie stāsta, tu pats esi piedzīvojis un ka arī tevī mīt daudz līdzīgu tieksmju. Noskatoties izrādi, nekas vairs nešķiet nepareizs vai neatļauts, tev liekas dabiski rīkoties pēc sirds patikas, neskatoties uz to, vai tai gribas pieradināt un rūpēties par žēli ņaudošu mistkastruncīti, vai izgriezt sen apnikušā mājas runča labo aci. Tāpēc es nestāstīšu par to, ko ieraudzīju skapī. Ja vēlies to uzziņāt, neej gulēt līdz ar nakts iestāšanās. Nogaidi, līdz viss apkārt norimst un... ieklausies tumsā. Tā tev daudz ko pastāstīs.

Ja arī tu gribi atklāt vēl nepiedzīvotas izjūtas JRT, pastāsti, kad esi izjutis (-usi) un kā pārvarējis (-usi) silti stindzinošas bailes, kā arī to, kas tev varētu būt kopīgs ar Po stāstu varoņiem. Doms un nedoms līdz 24. novembrim atnes uz "UA" redakciju vai sūti uz manu virtuālo māju: pele@latnet.lv, jo tieši tu vari būt viens no diviem laimīgajiem, kas saņems ielūgumus divām personām uz izrādi "Vilkmuizās jaunkundzes". Gaidi!

PELE

KONKURSS

Laižam uz kino!

Sveiki, mīļie, atkal jaunajā kino konkursā kopā ar *Baltic Cinema*. Droši vien esat nogaidījušies pēc informācijas plūdiem, tāpēc uzreiz ķersimies pie divu jauno filmu apskata. Viena no tām ir "Operācija Zobenzivs". Ja kādu tas interesē, to sāks rādīt no 16. novembra kino "Oskars". Izskatās, ka Amerika ir atguvusies no 11. septembra šoka un Holivudas solījumi "neštancēt" tik intensīvi "asa sižeta" grāvējfilmās lēnām nozūd vēstures mēslainē. Džonam Travoltam laikam tā pietāv lomas šādās filmās, ka citā amplitūā (kopš "lubenes" laikiem) viņš vairs nav iedomājams (tā kā Silvestrs S un Stīvens S.). Kārtējā sava žanra filma, kas aizies bez pēdām un uz neatgriešanās. Sižets pat samērā interesants, tomēr nekas jauns. Grupiņa neuzticamu (savstarpēji) kolēģu mēģina nomakšķerēt lielo laimestu, laužot svešus datorus un iegrabjoties svešā naudā. Džons (Travolta) spiego, hakeru un kopā ar kolēģiem veiksmīgi cinās līdz uzvarošām (naudīgām, laimīgām) beigām. Nauda ieguldīta, cerams, atpelnīs izdevumus un galu galā visi (ieskaitot skatītāju) būs apmierināti. Uz filmu var iet un arī neiet, jo katrs pats var lemt, kā izkļaidēties.

Pēc ilgāka pārtraukuma pašmāju skatītāju ar gara darbiem iepriecina arī latviešu režisori. Šoreiz tas ir V. Kairiņš, starp citu, ar savu pirmo pilnmetrāžas filmu "Pa ceļam aizejot", kino "K. Suns" no 16. novembra), kas piedalās arī nu jau notiekošajā kino festivālā "Lielais Kristaps". Filmā piedalās aktrises E. Kļaviņa, B. Broka un G. Zariņa, aktieri A. Keišs, J. Paukštelis un, protams, arī citi. Mūsu režisori gan reti piedāvā savus veikumus (tomēr tas nav iemesls, lai nepelnīti slavīnātu filmas). Šī nu ir tā reize, kad filmā nav pieskaitāma pie veiksmīgiem darbiem un aizies, nepaliekot nekādā atmiņā. Sižeta pamatā, iespējams, izmantots "Dullā Daukas" motīvs, kas, gaudeni veidotājis intrīgās (mīlestība, greizsirdība) diemžēl faktiski pazūd jau pēc filmas pirmajām 20 minūtēm, lai parādītos atkal pašās beigās. Darbība norisinās kaut kur pie jūras (vismaz brīžiem). Mātes meli par tēvu, dēla un

māsas meklējumi, kā arī bērnu un pieaugušo pasaules pretnostatījums noteikti ļauj šo filmu uzskatīt par drāmu. Īstenībā jau tomēr jauno latviešu filmu ir vērts noskatīties, jo kad gan atkal būs tāda iespēja!

Lūk, arī konkursa jautājumi:

1) Kādu teātri pārstāv lielākā daļa filmas "Pa ceļam aizejot" aktieru?

- a) Leļļu teātra;
- b) Nacionālā teātra;
- c) Jaunā Rīgas teātra;
- d) tas ir nejausū garāmgājēju galda darbs.

2) Vai Dž. Travolta ir labs hakeris?

- a) jā, viņš ir lielisks uzlauzējs (ne tikai datoru);
- b) nē;
- c) protams, ka nē.

3) Kas ir Zobenzivs?

- a) un bet protams, ka kodētā operācija;
- b) kulinārijas brīnums;
- c) nedaudz apstarots bruņurupucis (Galapagu).

4) Vai jūs apmeklēsiet filmu "Pa ceļam aizejot"?

- a) jebkurā gadījumā;
- b) tikai tad, ja dabūšu brīvbilieti.
- 5) Faktiski pēdējais V. Kairiņa darbs ir īsfilma...

- a) "Bēres";
- b) "Kāzas";
- c) "Kristības";
- d) Kairiņš nav režisors, bet gan vienkāršs dekorāciju uzstādītājs.

6) Kāds KNZ sakars ar šo *Baltic Cinema* konkursu?

- a) ar šo nekāds;
- b) kārtējais reklāmas triks;
- c) tas losis, konkursa veidotājs, pats ir no KNZ.

Uz pagājušo konkursu daudz cilvēku sasūtīja daudz atbilžu, tādēļ man nācās krāpties un biļetes neatdot visiem laikā. Cerams, ka šī tehnisko iemeslu kļūmīte nenāks par sliktu jūsu turpmākajam azartam. Atbildes kā vienmēr sūtiet uz adresīti spirts57@yahoo.com līdz 25. novembrim. Agrāk vai vēlāk gan jau katrs atkal saņemsiet mazu prieciņu. Tā lūk!

B. S. ŠVINSKIS

SPORTS

LU kausa izcīņa volejbolā

No 23. oktobra līdz 2. novembrim Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē, kapitāli izremontētajā zālē, notika kārtējās lielās sacensības volejbolā. Sieviešu konkurencē aizraujošu spēli parādīja Ekonomikas un vadības fakultāte pret Fizikas un matemātikas fakultāti. Šoreiz, revanšējoties par iepriekšējo gadu, uzvaras kauss nosvērās Ekonomikas un vadības fakultātes labā. Trešo vietu tāpat kā pērn izcīnīja Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes komanda.

Tālākajās vietās: Moderno valodu fakultāte, Sociālo zinātņu fakultāte, VSI specialitātes un Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes komandas. Labākās spēlētājas: Ilze Ķīse (Eko-

nomikas un vadības fakultāte), Ingūna Minusa un Inga Pūliņa (Fizikas un matemātikas fakultāte).

Viriešiem saistošāko spēli demonstrēja VSI un Ekonomikas un vadības fakultātes komandas. Kaut arī visi spēlētāji no Ekonomikas un vadības fakultātes bija vienlīdz spēcīgi, tomēr VSI pieredze izšķīra spēles rezultātu savā labā. Trešo vietu ieguva Fizikas un matemātikas fakultāte, pārspējot Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes volejbolistus. Tālākajās vietās - Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes un Ķīmijas fakultātes komandas.

Meistarīgākie volejbolisti: Nils Dauburs, Klāvs Zaļkalns, Dainis

Bautris un Edgars Sebežs.

Žēl, ka uz spēlēm neieradās Juridiskā fakultāte, kura spētu sekmīgi iesaistīties cīņā par vadošajām vietām čempionātā.

Aktīvākie tiesneši bija Kristaps Zaļupe, Aigars Tumbīlis, Nauris Anderšmits, Ieva Plauma, Ēvita Andžāne, Lolita Šteinberga un Jolanta Braumane (visi no Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes).

Mūsu nākamās sacensības notiks jau 2002. gada martā. Uz tikšanos volejbola dienā.

EGILS RUBENIS,

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes lektors

LU kausa izcīņas uzvarētājas - Ekonomikas un vadības fakultātes volejbolistes

CEĻOJAM

Sapņu zeme - kalni

Kalni - dažiem tā ir lieta, bez kuras nevar iztikt, citam - sapņu zeme, bet cits var "saslimt", ja kādreiz pamēģina kāpt šajos nezināmajos un neizdibināmajos plašumos. Ar kalnā kāpšanu ātri vien var saslimt, tāpat kā ar jebkuru citu slimību, bet šī ir īpaša, jo tu izbaudi nekad iepriekš neparedzamus piedzīvojumus. Kāpt kalnos - tas ir īpašs piedzīvojums. Jo augstāk tu kāp, jo neparastākas izjūtas tevi pārņem. Tiem, kas dzīvo pilsētās, patīk aizbraukt kaut kur brīvā dabā, uz laukiem, jo tur pazūd katru dienu ierastā burzma, piedūmotais gaiss. Arī kalnos tev ir iespēja atpūsties, un kā piedevu - bonusu, tu ieelpo arī tīro, veldzējošo gaisu, kas raksturīgs tieši augstkalnu rajoniem.

Aizbraukt uz kalniem man deva iespēju Latvijas Universitātes Tūrisma klubs (LUTK). Šoreiz tas organizēja sezonas pēdējo braucienu uz Tatriem, un tika piedāvātas izdevīgas atlaides ceļojumam.

Devīndienu ceļojums sākās no rīta. Brauciens cauri Lietuvai. Uz Lietuvas - Polijas robežas kā vienmēr garu garās rindas, jo poļu "pani" apzināti velk laiku, nesteidzīgi pārbaudot katru mašīnu. Nakts brauciens pa Poliju. No rīta ierodamies Krakovā.

Krakova ir mītu, leģendu un sapņu, gotisko baznīcu un baroka piļu pilsēta. Kādreiz bijusi Polijas galvaspilsēta. Neviena cita pilsēta Polijā nevar lepoties ar tik bagātu kultūras mantojumu: Vāveles pils - renesanses pērle, katedrāle, kurā kronēti un apglabāti gandrīz visi Polijas karaļi. Krakova var lepoties arī ar baznīcām, piemēram, Sv. Maricas (Marijas) baznīcā ir otrs pasaulē lielākais gotiskais altāris un dzīvs taurētājs baznīcas zvanu tornis.

Nedaudz pastaigājušies pa Krakovu, devāmies uz netāļajām Veļičkas sāls raktuvēm meklēt jaunus piedzīvojumus. Veļičkas sāls raktuves ir viens no lielākajiem Polijas dārgumiem, kas nav salīdzināms ne ar ko citu pasaulē. 700 gadu laikā izveidoti tuneļi vairāku simtu kilomet-

ru garumā. Apbrīnas vērti ir pazemes sāls ezeri, izcirstās kapeļas un sāls skulptūras. Pazemes zālēs un kalnraču baznīcās visi rotājumi ir īsti - skulptūras, lustras darinātas no īsta akmens sāls. Tas viss unikālajā, cilvēka rokām veidotajā pazemes pilsētā 135 m dziļumā! Divaina sajūta pārņēma, kad bija jādodas pazemē uz ekskursijas sākuma vietu. Ceļš veda pa trepēm uz leju, un likās, ka tās nekad nebeigsies, taču nonākot lejā, sajūtas bija apmēram tādas pašas kā parastā pagrabā, tikai ar apziņu, ka tu atrodi stipri dziļāk. Mūsu grupai paveicās, jo bija ļoti labs gids, kurš pats trīsdesmit gadus strādājis šajās sālsraktuvēs, kad no tām vēl ieguva sāli. Gida aizraujošais stāstījums lika nojaust, cik tomēr šis darbs ir smags. Apskatījuši sālsraktuves, devāmies tālāk, uz savu ceļojuma galamērķi - kempingu, bāzes nometni Tātru pakājē, kur iekārtojāmies teltīs un gatavojāmies gaidāmajiem piedzīvojumiem - pastaigām pa kalnu takām.

Tātri tiek uzskatīti par mazāko augstkalnu rajonu pasaulē, lai gan to platība ir 786 km² un augstākā virsotne - "Gerlachovsky štīt" sasniedz 2654 metru augstumu. Kas tūristus šurp vilina? Pirmkārt jau skaistā daba. Augstajos Tātros pie saista smailās un klinšainās virsotnes, kurās uzkāpjot, skaidrā laikā paveras apbrīnojams skats uz apkārtni un brīnišķīgajām ielejām. Ļoti daudz ir kalnu ezeriņu, kuros ūdens gan ir ledaini auksts, savukārt ūdenskritumi un sīkās urdziņas, gāzoties no augstienēm, piešķir apkārtni savdabīgu krāšņumu. Laiks šeit var mainīties ļoti strauji, bieži vien no rīta tas ir skaidrs, bet pēc pusdienā apmācas, sāk līt. Vislabvēlīgākā sezona tūrismaam šeit ir rudens ar stabilām un aizsargājama, patvērumu kalnu kazām, savvaļas kaķiem, lūšiem, lāčiem, briežiem, meža cūkām, ūdriem un daudzām citām dzīvnieku sugām. Ja paveicas, dažu no šiem dzīvniekiem izdodas ieraudzīt. Tātros ir sastopamas vairāk nekā 1300 augu sugas, kas arī ir aizsar-

gājamas. Ziedēšanas sezona ir īsa, bet, ja izdodas te būt tieši šajā laikā, tad paveras pasakainas kalnu ainavas ar ziedošām puķu plavām.

Tūristiem, kas dodas uz Tātriem, tiek piedāvātas dažādas sarežģītības pastaigas pa kalniem. Katrs var izvēlēties sev piemērotākos maršrutus atbilstoši savai fiziskajai sagatavotībai, savām interesēm. Maršruti ir iekārtoti tā, lai arī fiziski vājāki ceļotāji varētu apbrīnot Tātru kalnu skaistumu. Ja kāds vēlas mazliet vientulības, kalnos var doties arī vienatnē vai divatā. Visi maršruti ir marķēti zaļā, dzeltenā, zilā un sarkanā krāsā, tā ka nomaldīties ir grūti, tomēr, lai vieglāk orientētos, ir nepieciešama karte. Pie katra maršruta ir norādīts arī laiks, kas nepieciešams, lai nokļūtu līdz vēlamajai vietai un atpakaļ. Līdz sava izraudzītā maršruta sākumpunktam var nokļūt ar vilcienu vai autobusu, kas virzās paralēli Augsto Tātru galvenajai grēdai.

Nav jau obligāti katru dienu jādodas pastaigās pa kalniem, jo katram ir iespēja atpūsties daudzajās kalnu pilsētiņās vai, piemēram, relaksēties dabīgajos termālajos baseinos jebkuros laika apstākļos, ūdens tur vienmēr ir silts un arī ārstējošs. Pēc šādas atpūtas jūties tā, ka varētu atkal "gāzt un iekarot kalnus".

Viss labais reiz beidzas, arī šis ceļojums, jo laiks aizskrēja nemanot. Paldies LUTK par interesanto ekskursiju.

MAREKS LAUVA

Ceļojumi

Universitātes Tūristu klubs un Kalnu fonds
UNIVERSITĀTES TŪRISTU KLUBA CEĻOTĀJU BALLE
1. DECEMBRĪ PIETEIKTIES LĪDZ 26. NOVEMBRIM.

TROPIKANA - Polijas ūdens atrakciju parks 16.11., 21.12., no Ls 17

JAUNAIS GADS:

PRĀGA 29.12., 5 dienas, Ls 90

VĪNE 29.12., 5 dienas, Ls 110

PARĪZE 27.12., 7 dienas, Ls 155

UZ KALNA TĀTROS 26.12., 9 dienas, Ls 145 (viesnīca ar puspensiju)

ZIEMASSVĒTKU SAGAIŠĀNA:

PRĀGA 21.12., 6 dienas, Ls 90

PARĪZE 22.12., 7 dienas, Ls 135

ADVENTE AUSTRIJĀ 17.12., 5 dienas, Ls 100

ZIEMASSVĒTKU BRĪVDIENAS PRĀGĀ 26.12., 5 dienas, Ls 85

SLĒPOŠANA:

SLOVĀKIJĀ 25.01., 8.02., 22.02., 1.03., 9 dienas no Ls 135

ITĀLIJĀ, LIVINGO 10.01., 17.01., 21.02., 14.03., 12 dienas, Ls 160

ZIEMAS BRĪVDIENAS - ĶĪNĀ, TAIZEMĒ, TUNISIJĀ, NEPĀLĀ, INDONEZIJĀ (AVIO), NEDĒĻAS NOGALE - PRĀGĀ, PARĪZĒ VAI LONDONĀ (AVIO)

Tūristu grupu vadītāju (gīdu) kursi no 1.12.2001 - 16.03.2002

Ģertrūdes iela 9, Rīga, tālr. 7317341, 7317342, fakss 7315929.

e-mail: lutk@lanet.lv www.lutk.lv

Raksta autors, kalnā kāpjot

Unikāla kalnraču baznīca, kas atrodas vairāk nekā 100m dziļumā

TRATTORIA
MAMMA MIA
Īsta itāļu virtuve!

Raina bulvāris 21
Tālr. 7229090
Strādājam katru dienu no 10.00 līdz 24.00

Pusdienu komplekts pica vai pasta pasta vai rīsi + kafija vai tēja + dzēriens

1.49 Ls

Kupona uzrādītājam **10%** atlaide

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA
Fotogrāfs TOMS GRĪNBERGS
Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
Datortālruni veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raina bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
(pastkastīte atrodas LU kancelejā)
Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss un aut. atb. 7034330
Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv
Mājas lapa Internetā: http://www.lanet.lv/~luua
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauc uz "UA" obligāti.
Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.